

Hayat Boyu Kapsamlı Rehberlik ve Psikolojik Danışma

Editör/Yazar: Hakan UŞAKLI

Yazarlar:

Ali Osman ÖZCAN • Aysel Ferah ÖZCAN • Tolga Nasuh ARAN
Çiğdem DÜRÜST • Mehmet Taki YILMAZ • A. Meltem ÜSTÜNDAĞ BUDAK
O. Nejat AKFIRAT • Günseli YILDIRIM • Brian A. GERRARD • Ezgi ÖZEKE KOCABAŞ
Ercan KOCAYÖRÜK • Yaşar BARUT • Volkan DURAN
Hakan SARIÇAM • Abdullah Nuri DİCLE • Kemal ÖZCAN
Pınar DURSUN • Özlem TAGAY • Bünyamin ÇETİNKAYA

Editör: Doç. Dr. Hakan UŞAKLI

HAYAT BOYU KAPSAMLI REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMA

ISBN 978-605-318-461-4

DOI 10.14527 / 9786053184614

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti. ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

I. Baskı: Haziran 2016, Ankara

Yayın-Proje: Özge Işıkçı

Dizgi-Grafik Tasarım: Ayşe Nur Kutlu

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Salmat Basım Yayıncılık Ambalaj Sanayi Tic. Ltd. Şti.

Büyük Sanayi I. Cadde 95/1

İskitler/ANKARA

Tel: (0312 341 10 20)

Yayıncı Sertifika No: 14749

Matbaa Sertifika No: 26062

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA

Yayınevi 0312 430 67 50 - 430 67 51

Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60

Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08

Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

ÖN SÖZ

Bu kitap alanda yıllarca çalışmış araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Kitapta, her biri hayat boyu kapsamlı rehberlik ve psikolojik danışma anlayışı içinde hazırlanmış on sekiz bölüm bulunmaktadır.

Hayat Boyu Kapsamlı Rehberlik ve Psikolojik Danışma kitabı giriş bölümünde, alan tanımlarının tarihsel gelişim içindeki açıklamaları bulunmaktadır. İkinci bölüm ise sosyalleşmenin temellerinin atıldığı aile rehberliğine ayrılmıştır. Ev, okul, iş ve çevre hayatı içinde insanın kendini anlamasını olanaklı kılan bireyi tanıma ve bireyi tanıma teknikleri, üçüncü bölümde yer almaktadır. Formel eğitimin başlangıcı sayılan okul öncesi dönem rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile bağlanma teorisi okul öncesi rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri, dördüncü bölüm olarak kaleme alınmıştır. Beşinci bölümde ise tüm okul yaşantısının olmazsa olmazı olan eğitsel rehberlik hizmetleri bulunmaktadır. Okul yaşamının temeli olarak gösterdiğimiz ilkökul rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri altıncı bölümde yer almaktadır. Yedinci bölümde, ortaokul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri vardır. Oku aile işbirliği kapsamında okul temelli aile rehberliği, sekizinci bölümün konusu olmuştur. Bireysel rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ve artık tüm dünyada söylemsel kabul gören bireyle psikolojik danışma, kitabın dokuzuncu bölümünde bulunmaktadır. Özellikle daha fazla bireyin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden yararlanabilmesini olanaklı kılan grup süreçleri, onuncu bölümün konusudur. On birinci bölüm tüm dünyada rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin başlangıcı sayılan mesleki rehberliği içermektedir. On ikinci bölüm, liselerde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini sunmaktadır. On üçüncü bölümde yüksek öğretimde rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri tanıtılmaya çalışılmıştır. Özel eğitimde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri on dördüncü bölümün konusudur. İnternet ve oyun bağımlılığı, ayrı bir bölüm olarak on beşinci bölümde ele alınmıştır. Yaşlılara verilen hizmetler, on altıncı bölümde yer almıştır. On yedinci bölümde çokkültürlülük konuları işlenmiştir. Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin örgüt ve yönetimi, on sekizinci bölümde bulunmaktadır.

Bu bölümler her ne kadar bağımsız olarak görünse de sarmal bir yapıya sahiptir.

Özellikle eğitim fakülteleri programları, pedagojik formasyon ve lisansüstü eğitim için hazırladığımız bu kitap, okuyucuları için sadece rehberlik dersleri kapsamında bir ders kitabı olması dışında kendi hayatlarıyla ilişkilendirebilecekleri, sorularına tatmin edici cevaplar bulabilecekleri bir başvuru kitabı olarak tasarlanmıştır.

Kitaba çalışırken başta bulunan hedef ve kazanımlar göz önüne alınarak, hazırlık soruları cevaplanmaya çalışılmalı, örnek olarak verilen etkinlikler yapılmalıdır; tartışma sorusu üzerinde görüş bildirilmesi, çoktan seçmeli test sorularının çözülmesi ve son olarak ilgi duyulması hâlinde tavsiye edilen okumaların yapılması rehberlik psikolojik danışma sürecinde yeterliliğe sahip olunması açısından önemlidir.

Kitabın yazım ve anlatım unsurlarında görüş bildirerek yardımcı olan Musa Avcı, Cansu Parlak, Hülya Uşaklı arkadaşlarıma teşekkür ederim. Tüm okuyuculara kendini gerçekleştirmenin macera dolu yolunda yaşam kariyeri oluşturma süreçlerinde esenlikler dilerim. Saygılarımla...

Doç. Dr. Hakan UŞAKLI

2016

Bölümler ve Yazarları

1. Bölüm: REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMA ALANINA GİRİŞ

Ali Osman ÖZCAN, Prof. Dr., İstanbul Gelişim Üniversitesi

Aysel Ferah ÖZCAN, Okt., Sakarya Üniversitesi

2. Bölüm: AİLEDE REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Tolga Nasuh ARAN Uzman Aile Terapisti, İzmir Evlilik ve Aile Danışmanları Derneği

3. Bölüm: BİREYİ TANIMA ve BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ

Çiğdem DÜRÜST, Dr., Psikolojik Danışman

Mehmet Taki YILMAZ Psikolojik Danışman, Öğretim Görevlisi, Sinop Üniversitesi

4. Bölüm: OKUL ÖNCESİNDE REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK: GELİŞİM SÜREÇLERİ ve BAĞLANMA KURAMI ÜZERİNDEN BAKIŞ

A. Meltem ÜSTÜNDAĞ BUDAK Yrd. Doç. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi

5. Bölüm: EĞİTSEL REHBERLİK

O. Nejat AKFIRAT Yrd. Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi

6. Bölüm: İLKOKULDA REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Hakan UŞAKLI Doç. Dr., Sinop Üniversitesi

7. Bölüm: ORTAOKULDA REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Günseli YILDIRIM Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi

8. Bölüm: OKUL TEMELLİ AİLE DANIŞMANLIĞI

Brian A. GERRARD, Assoc. Prof. Dr., University of San Francisco

Hakan UŞAKLI Doç. Dr., Sinop Üniversitesi

9. Bölüm: BİREYSEL PSİKOLOJİK DANIŞMA ve REHBERLİK HİZMETLERİ (BİREYLE PSİKOLOJİK DANIŞMA)

Ezgi ÖZEKE KOCABAŞ Yrd. Doç. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

10. Bölüm: OKUL REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETLERİNDE GRUP ÇALIŞMALARI ve UYGULAMALARI

Ercan KOCAYÖRÜK Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

11. Bölüm: MESLEKİ REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Yaşar BARUT, Yrd. Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Volkan DURAN Arş. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi

12. Bölüm: LİSELERDE REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Hakan UŞAKLI Doç. Dr., Sinop Üniversitesi

13. Bölüm: YÜKSEKÖĞRETİMDE REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Hakan SARIÇAM Yrd. Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi

14. Bölüm: ÖZEL EĞİTİM ve PSİKOLOJİK DANIŞMA – REHBERLİK

Abdullah Nuri DİCLE Yrd. Doç. Dr., Sinop Üniversitesi

15. Bölüm: İNTERNET BAĞIMLILIĞI, OYUN BAĞIMLILIĞI ve SİBER ZORBALIK

Kemal ÖZCAN Öğr. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi

16. Bölüm: YAŞLILARLA PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ve REHBERLİK

Pınar DURSUN Yrd. Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi

17. Bölüm: ÇOK KÜLTÜRLÜ PSİKOLOJİK DANIŞMA

Özlem TAGAY Yrd. Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

18. Bölüm: REHBERLİKTE ÖRGÜT ve YÖNETİM

Bünyamin ÇETİNKAYA Yrd. Doç. Dr., Giresun Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMA ALANINA GİRİŞ

Hedef Kazanımlar.....	2
Hazırlık Soruları.....	2
Giriş.....	2
Eğitim ile Rehberlik ve Psikolojik Danışma İlişkisi.....	3
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Tanımları.....	6
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Hareket Noktaları.....	8
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Kapsamı.....	10
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Gelişmesini Etkileyen Etkenler.....	12
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Amaçları.....	14
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Kuralları.....	15
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Tarihsel Gelişimi.....	17
Amerikada Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Tarihsel Gelişimi.....	17
Avrupada Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Tarihsel Gelişimi.....	20
Türkiye’de Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Tarihsel Gelişimi.....	21
Türkiye’de Rehberlik ve Psikolojik Danışma Alanında Testler.....	25
Şurular ve Kalkınma Planları’nda Rehberlik ve Psikolojik Danışma.....	28
Rehberlik ve Psikolojik Danışma Alanında Türkiye’de Açılan İlk Dernekler-Merkezler.....	30
Rehberlik ve Psikolojik Danışma Alanının Meslek Olarak Tanınması Girişimleri..	32
Özet.....	34
Değerlendirme Soruları.....	35
Kaynakça.....	38

2. BÖLÜM

AİLEDE REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Hedef Kazanımlar.....	43
Hazırlık Soruları.....	43
Giriş.....	43
Aile Nedir?.....	44
Aile Alt Sistemleri.....	46
Paradigma Kayması	47
Doğrusal Nedensellik	47
Ailede İç Denge (Homeostasis).....	48
Çifte Açmaz (Double Bind) Kavramı	48
Üçlü, Üçleme ve Çatışmayı Saptırma Kavramı	49
Aile Yaşam Döngüsü.....	49
İşlevsel Aile.....	50
İşlevsel Ailenin Özellikleri	50
İşlevsel Olmayan Aile	50
Aile Tipleri.....	50
Geleneksel Aile	50
Çifte Kariyerli Aileler.....	51
Çocuksuz (Childfree) Aileler.....	52
Gey/Lezbiyen Aile.....	52
Yaşlı (Aging) Aile	53
Çok-Kuşaklı (Multigenerational) Aile.....	53
Aile Reisinin Büyük Anne/Babalar Olduğu Aileler.....	54
Asker Aileleri	54
Silahlı Kuvvetler Mensuplarında ve Ailelerinde Sıklıkla Görülen Psikolojik Problemler	55
Polis Aileleri.....	57
Emniyet Mensuplarında Sıklıkla Görülen Psikolojik Problemler	58
Özel Gereksinimli Bireylerin Aileleri.....	59

A. Birincil Tepkiler	59
B. İkincil Tepkiler	60
C. Üçüncül Tepkiler	60
Bireysel Terapiler ve Aile Terapileri Kuramları	61
Aile Danışmanlığında Kullanılan Bazı Teknikler	61
Genogramlar	61
Aile Heykeli Yapma.....	62
Aile Sahnesi (Drama)	63
Yeniden Çerçeveleme (Reframing).....	63
Paradoks	64
Derecelendirme (Scaling)	65
Aile Danışmanlığı Alanında Dernekleşme Çalışmaları.....	65
Özet	66
Değerlendirme Soruları.....	68
Kaynakça.....	71

3. BÖLÜM

BİREYİ TANIMA ve BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ

Hedef Kazanımlar.....	74
Hazırlık Soruları.....	74
Bireyi Tanıma Hizmetlerinin Amaçları.....	74
Bireyi Tanımak Neden Önemlidir?.....	75
Birey Hangi Yönlerden Tanınabilir?.....	75
Bireyi Tanıma Tekniklerini Kullanma ve Sonuçlarını Değerlendirme İlkeleri	76
Testler ve Testlerin Farklı Sınıflandırılmaları	77
Standart Testler.....	77
Kâğıt Kalem Testleri.....	81
Psikolojik Ölçme Araçlarında Bulunması Gereken Teknik Özellikler.....	83
Bireyi Tanımadaki Test Dışı Teknikler.....	85
Gözlem.....	86

Gözlem Listesi	88
Anekdöt (Olay Kaydı, Vaka Kaydı).....	89
Özellik – Kayıt Çizelgesi.....	90
Derecelendirme Ölçekleri	91
Kendini Anlatma Teknikleri	94
Otobiyografi.....	94
Anket.....	95
Problem Tarama Listesi	99
Öğrenci Tanıma Fişii (Formu).....	101
Kime Göre Ben Neyim?.....	101
Arzu – İstek Listesi.....	101
Zaman Çizelgesi	101
Başkalarının Düşüncelerine (Kanılarına) Dayalı Teknikler	102
Sosyometri.....	102
Kimdir Bu?	105
Rol Dağılım Tekniğı.....	107
Etkileşime Dayalı Teknikler	108
Görüşme (Mülakat)	108
Psikodrama	110
Sosyodrama.....	111
Oyun Terapisi	112
Diğeri Teknikler	112
Bibliyoterapi.....	112
Vaka İncelemesi.....	113
Vaka Konferansı	113
Veli Görüşmesi (Toplantısı).....	113
Ev Ziyaretleri.....	114
Toplu Dosya (Öğrenci Gelişim Dosyası).....	114
Özet	115
Değerlendirme Soruları.....	116
Kaynakça.....	119

4. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİNDE REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK: GELİŞİM SÜREÇLERİ ve BAĞLANMA KURAMI ÜZERİNDEN BAKIŞ

Hedef Kazanımlar.....	124
Hazırlık Soruları.....	124
Giriş.....	124
Okul Öncesinde Rehberlik Nedir ve Hangi Uygulamaları Kapsar?	124
Anaokulu Öğretmeninden Beklentiler.....	125
Okul Öncesi Dönemde Rehberlik ve Psikolojik Servislerin Önemi.....	126
Bağlanma Kuramı.....	127
Psikolojik Danışmanlık Servisleri ve Okul Öncesi	131
Okul Öncesi Öğretmenleri ve Rehberlik Servislerinin Bağlanma Açısından Önemi	131
Okul Öncesi Dönemde Bağlanma Kuramının Önemi.....	132
Özet	136
Değerlendirme Soruları.....	137
Kaynakça.....	140

5. BÖLÜM

EĞİTSEL REHBERLİK

Hedef Kazanımlar.....	144
Hazırlık Soruları.....	144
Giriş.....	144
Eğitsel Rehberliğin Tanımı.....	145
Eğitsel Rehberliğin Amacı.....	145
Eğitsel Rehberliğin Kapsamı ve Niteliği	146
Eğitsel Rehberliğin Yoğunlaştığı Alanlar.....	147
Eğitsel Rehberlik Hizmetleri.....	147
1. Duruma Alıştırma (Oryantasyon) Hizmetleri.....	148
2. Öğrencilerin Devam Edebileceği Üst Öğrenim Kurumlarını Tanıtma.....	150
3. Verimli Ders Çalışma Alışkanlıklarını Kazandırma	151

4. Öğrencilerin Güdülenmesi	152
5. Sınav Kaygısıyla Baş Etme Becerileri Kazandırma	153
6. Öğrenmeyi Öğrenme	155
7. Öğrenme Stillerini Belirleme	156
Özet	157
Değerlendirme Soruları	158
Kaynakça	163

6. BÖLÜM

İLKOKULDA REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Hedef Kazanımlar	166
Hazırlık Soruları	166
Neden İlkokullarda Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Var?	166
İlkokulda Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri	167
Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlığına Genel Bir Bakış	169
İlkokulda Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Gereçesi ve Önemi ..	170
İlkokulda Rehberlik	172
6-12 Yaş Arası Fiziksel ve Motor Gelişim	173
İlkokul Rehberliğinin Genel Özellikleri	176
Akran Danışmanlığı	179
Özet	180
Değerlendirme Soruları	189
Kaynakça	192

7. BÖLÜM

ORTAOKULDA REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Hedef Kazanımlar	197
Hazırlık Soruları	197
Giriş	197
Ortaokul Yılları	197
Ortaokulların Rehberlik Açısından Önemi	198

A) Akademik	199
B) Aile ile İlgili Sorunlar	199
C) Kişisel Sorunlar	200
MEB Rehberlik Programının Genel Amaçları	200
Ortaokul Yıllarında Yapılacak Rehberliğin Amaçları	201
Ön Ergenlik ve Ergenlik Döneminden Beklenen Özellikler ve Bu Özelliklere Aile ve Okulun Katkısı.....	202
Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı.....	204
Ortaokul Döneminde Rehberlik Alanındaki Kazanımlar	208
Ortaokul Sınıf Rehberlik Programı Yeterlik Alanlarına Göre Kazanımların Dağılımı	208
Rehberlik ve Kariyer Dersi	210
Rehberlik ve Kariyer Dersinin Amaçları.....	211
Ortaokul Rehberlik Dersi Konuları ve Kazanımları (MEB, 2014)	211
Ölçme ve Değerlendirme Formu Örnekleri	213
İhtiyaç Analizi Formu.....	213
Veli Toplantılarında İşlenebilecek Konular.....	214
Ortaokul Düzeyi İçin Etkinlik Örnekleri.....	214
Özet	218
Değerlendirme Soruları.....	219
Kaynakça.....	222

8. BÖLÜM

OKUL TEMELLİ AİLE DANIŞMANLIĞI

Hedef Kazanımlar	224
Hazırlık Soruları	224
Okul Temelli Aile Danışmanlığı (OTAD).....	224
OTAD: Bir Tanımlama	225
OTAD İhtiyacı	226
Alfred Adler: OTAD'da Öncü.....	228

Okul Başarısını Artırmak İçin Aile Sisteminin Önemini Savunan Modern Literatürler.....	230
Okul Danışmanlığı ve Okul Psikolojisi Literatürü.....	230
Aile Danışmanlığı Literatürü	231
Sosyal Hizmet ve Özel Eğitim Literatürü.....	234
Kapsamlı OTAD Programı Hakkında Literatür.....	235
OTAD Kullanılan Aile Danışmanlığı Yaklaşımları.....	237
OTAD'ın Faydaları	238
OTAD'ın Uygulama Zorlukları	240
Özet ve Araştırmacılar İçin Tavsiyeler.....	241
Değerlendirme Soruları.....	248
Kaynakça.....	251

9. BÖLÜM

BİREYSEL PSİKOLOJİK DANIŞMA ve REHBERLİK HİZMETLERİ (BİREYLE PSİKOLOJİK DANIŞMA)

Hedef Kazanımlar.....	264
Hazırlık Soruları	264
Bireysel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri.....	264
Kişisel-Sosyal Rehberlik ve Psikolojik Danışma Kapsamında Yer Alabilecek Konulara Örnekler	265
Psikolojik Danışma Nedir?.....	267
Psikolojik Danışma Hizmeti	268
Psikolojik Danışmanın Temel İlkeleri ve Bazı Özellikleri.....	268
Etkili Psikolojik Danışmanların Özellikleri.....	271
Psikolojik Danışmanların Eğitimi.....	272
Psikolojik Danışma Süreci.....	272
İlişki Kurma	272
Problemlerin Keşfedilmesi.....	273
Harekete Geçme (Eylem Aşaması)	273
İlişkiyi Sonlandırma.....	273

Kişisel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Kapsamı İçinde Öğretmenlerin Sorumlulukları.....	274
Özet	276
Değerlendirme Soruları.....	277
Kaynakça.....	281

10. BÖLÜM

OKUL REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETLERİNDE GRUPLA ÇALIŞMALAR ve UYGULAMALARI

Hedef Kazanımlar.....	284
Hazırlık Soruları	284
Okulun Psikolojik Danışmanların Yaklaşımını Belirlemesi	284
Grupla Psikolojik Danışma ve Grup Rehberliği	286
Okullarda Grup Çalışmaları: Geliştiren ve Engelleyen Faktörler	288
Grup Büyüklüğü.....	289
Öğrencilerin Katılımı: Gönüllülük İlkesi	290
Grup Kuralları (Normları)	291
Grupla Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulamalarının Okul Rehberlik Hizmetlerine Sağladığı Katkılar	292
Özet	293
Değerlendirme Soruları.....	294
Kaynakça.....	297

11. BÖLÜM

MESLEKİ REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Hedef Kazanımlar.....	300
Hazırlık Soruları	300
Giriş.....	300
Kariyer, Meslek ve İş Kavramlarının Kapsamı ve Tanımı	300
Eğitsel ve Mesleki Rehberlik	302
Kariyer Rehberlik Programları	308

İlköğretim Birinci Kademe Kariyer Programlarının Amaçları.....	309
İlköğretim İkinci Kademe Kariyer Programlarının Amaçları.....	309
Lisede Kariyer Programlarının Amaçları.....	310
Meslek Seçimini Etkileyen Bireysel Faktörler.....	310
Bireysel İhtiyaçlar	311
Yetenek.....	314
Tutum ve İlgiler	316
Kişilik	321
Bütünsel Beyin Modeli	323
Jung'un Kişilik Kuramı	325
Sullivan'ın Kişilik Kuramı.....	332
Diğer Bireysel Faktörlere Kısaca Bir Bakış.....	332
Meslek Seçimini Etkileyen Sosyal Faktörler	335
Özet	336
Değerlendirme Soruları.....	337
Kaynakça.....	341

12. BÖLÜM

LİSELERDE REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Hedef Kazanımlar.....	344
Hazırlık Soruları	344
Giriş.....	344
A) Lise Öğrencilerinin Fiziksel, Bilişsel ve Davranışsal Özellikleri.....	344
B) Yönlendirme	346
Alan ve Meslek Seçiminde Yapılan Önemli Yanlışlar	346
Öğrencinin Alan ve Meslek Seçiminde Aileye Tavsiyeler	346
Okul Rehberlik Hizmetlerinde Yeterlilik Alanları	349
C) Sınav Kaygısı.....	350
Sınav Kaygısına Kuramsal Bir Bakış	350
Sınav Kaygısını Azaltmayla İlgili Yöntemler.....	351

Özet	351
Değerlendirme Soruları.....	352
Kaynakça.....	356

13. BÖLÜM

YÜKSEKÖĞRETİMDE REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Hedef Kazanımlar.....	359
Hazırlık Soruları	359
Neden Yükseköğretimde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Önemlidir?	359
Yükseköğretimde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberliğin Tarihçesi.....	360
Dünyada Yükseköğretimde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	360
Türkiyede Yükseköğretimde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	362
Yükseköğretimde Sunulan Rehberlik Türleri	364
Problem Alanına Göre Sunulan Rehberlik Türleri	364
Kişisel Rehberlik	364
Eğitsel Rehberlik	369
Mesleki Rehberlik.....	369
Birey Sayısına Göre Sunulan Rehberlik Hizmetleri.....	370
Temel İşlevlerine Göre Sunulan Rehberlik Hizmetleri.....	371
Uyum Sağlayıcı Rehberlik.....	371
Yöneltici Rehberlik.....	372
Ayarlayıcı Rehberlik.....	372
Geliştirici Rehberlik.....	372
Önleyici-Koruyucu Rehberlik.....	372
Tamamlayıcı Rehberlik.....	372
İyileştirici (Çare Bulucu) Rehberlik.....	373
Krizle Müdahale	373
Üniversitelerde Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmeti Veren Bazı Kuruluşlar	373
Gençlik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi	373
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Merkezi	374

Mediko - Sosyal Merkezi.....	374
Sağlık ve Rehberlik Merkezi.....	375
Yükseköğretimde Rehberlik ve Psikolojik Danışmada Yaşanan Sıkıntılar ve Öneriler.....	375
Özet	376
Değerlendirme Soruları.....	378
Kaynakça.....	381

14. BÖLÜM

ÖZEL EĞİTİM ve PSİKOLOJİK DANIŞMA-REHBERLİK

Hedef Kazanımlar.....	387
Hazırlık Soruları	387
Temel Kavramlar	388
Özel Eğitimin Amaçları ve Temel İlkeleri	389
Özel Eğitimin Amaçları.....	389
Özel Eğitimin Temel İlkeleri.....	389
Özel Eğitimin Önemi.....	390
Özel Eğitimin Tarihçesi	391
Dünyada Özel Eğitimin Durumu.....	391
Türkiye'de Özel Eğitimin Durumu	392
Özel Eğitimin Yaygınlığı.....	395
Özel Eğitim Gerektiren Engele Neden Olan Etmenler.....	396
Özel Eğitim Gerektiren Engeli Önleme.....	397
Özel Eğitim Gerektiren Çocukların Gereksinimleri	398
Özel Eğitimde Değerlendirme ve Tanılama.....	399
Özel Gereksinimli Bireylerin Sınıflandırılması	402
Özel Eğitimde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri.....	407
Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri.....	411
Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitim Aldığı Kurumlardaki Yönetici ve Öğretmenlere Yönelik Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri	413

Özel Gereksinimli Bireylerin Ailelerine Yönelik Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri.....	414
Kaynaştırma	415
Türkiye’de Kaynaştırma Uygulamalarının Durumu	416
Kaynaştırma Uygulamasının Amaçları	416
Kaynaştırmanın İlkeleri.....	417
Kimler Kaynaştırma Eğitimi Alabilir?.....	418
Başarılı Bir Kaynaştırma Uygulamasının Bireylere Yararları	418
Kaynaştırma Uygulaması Türleri	421
Kaynaştırma Uygulamasındaki Sorunlar ve Engeller	422
Kaynaştırma Eğitimi Öncesi Yapılacak Hazırlıklar	422
Kaynaştırma Eğitiminde Tespit, Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama ile Yönlendirme - Yerleştirme ve İzleme.....	425
Özet	428
Değerlendirme Soruları.....	429
Kaynakça.....	432

15. BÖLÜM

İNTERNET BAĞIMLILIĞI, OYUN BAĞIMLILIĞI ve SİBER ZORBALIK

Hedef Kazanımlar.....	441
Hazırlık Soruları	441
Giriş	441
İnternet Bağımlılığı.....	442
Sınıflama.....	445
Yaygınlık Durumu.....	445
Oyun Bağımlılığı	446
Oyun Türleri	446
Bağımlının Görünümü.....	447
Kimler Bağımlı Oluyor?	448
Oyun Bağımlılığının Sonuçları	448

Bu Konuda Yapılmış Bazı Çalışmalar	449
Tedavi Yaklaşımları	451
Yurt Dışında Yapılmış Önleme/Tedavi Programları	451
Yurt İçinde Yapılmış Önleme/Tedavi Programları	454
Siber Zorbalık	455
Öneriler ve Tedbirler	456
Ebeveynlere Öneriler	457
Eğitimcilere Öneriler	457
Kamu Kurumlarına Öneriler	458
Değerlendirme Soruları.....	459
Kaynakça.....	461

16. BÖLÜM

YAŞLILARLA PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ve REHBERLİK

Hedef Kazanımlar.....	464
Hazırlık Soruları	464
Giriş.....	464
Yaşlılığa Genel Bir Bakış	464
Kavramsal Konular: Yaşlı Kimdir? Yaşlanmak Nedir?	465
Yaşlılık Mitleri.....	466
Yaşlılık Dönemi Sorunları	468
Biyolojik Açıdan	468
Psikososyal Açıdan.....	470
Yaşlılara Yönelik PDR Hizmetleri	473
Ülkemizde Yaşlıların Durumu.....	477
Sonuç ve Öneriler	478
Özet	479
Değerlendirme Soruları.....	480
Kaynakça.....	483

17. BÖLÜM

ÇOKKÜLTÜRLÜ PSİKOLOJİK DANIŞMA

Hedef Kazanımlar.....	490
Hazırlık Soruları.....	490
Giriş.....	490
Çokkültürlü Psikolojik Danışma Konusunda Yapılan Çalışmalar.....	493
Çokkültürlü Psikolojik Danışma Modelleri.....	494
Psikolojik Danışmada Kültürel Yeterlik İçin Çok Boyutlu Model.....	494
Psikolojik Danışma Becerilerinin Farklı Kültürden Danışanlara Uyarlanması.....	495
Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Terapi – Çokkültürlülük.....	496
Feminist Terapi.....	497
İlişkisel Kültürel Model.....	498
Grupla Psikolojik Danışmada Çokkültürlü Faktörler.....	498
Türkiye’de Çokkültürlü Psikolojik Danışma.....	499
Türkiye’de Psikolojik Danışma Etiği.....	501
Özet.....	503
Değerlendirme Soruları.....	504
Kaynakça.....	507

18. BÖLÜM

REHBERLİKTE ÖRGÜT ve YÖNETİM

Hedef Kazanımlar.....	511
Hazırlık Soruları.....	511
Giriş.....	511
Bakanlık Düzeyinde Rehberlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi.....	512
İl-İlçe Düzeyinde Rehberlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi.....	513
Millî Eğitim Müdür Yardımcısı/Şube Müdürü.....	514
Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri İl Danışma Komisyonu.....	515
Rehberlik ve Araştırma Merkezi.....	516
Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümü.....	519

Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü Başkanlığı	521
Merkez Komisyonu	523
Merkezde Görevli Diğer Uzmanlar.....	523
Okul Düzeyindeki Rehberlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi	523
Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonu.....	524
Okul Müdürünün Görevleri	525
Müdür Yardımcısının Görevleri.....	526
Koordinatör Psikolojik Danışmanın Görevleri.....	527
Psikolojik Danışmanın Görevleri.....	527
Sınıf Rehber Öğretmeninin Görevleri.....	528
Diğer Öğretmenlerin Görevleri Nelerdir?	529
Rehberlik Hizmetlerinde Örgüt ve Personel Konusunda Çeşitli Hükümler	529
Özet	530
Değerlendirme Soruları.....	532
Kaynakça.....	536

1. BÖLÜM

REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMA ALANINA GİRİŞ

Ali Osman ÖZCAN¹

Aysel Ferah ÖZCAN²

Hedef Kazanımlar
Hazırlık Soruları
Rehberlik ve Psikolojik Danışma Alanına Giriş
Giriş
Eğitim ile Rehberlik ve Psikolojik Danışma İlişkisi
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Tanımları
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Hareket Noktaları
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Kapsamı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Gelişmesini Etkileyen Etkenler
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Amaçları
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Kuralları
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Tarihsel Gelişimi
Amerikada Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Tarihsel Gelişimi
Avrupada Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Tarihsel Gelişimi
Türkiye'de Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Tarihsel Gelişimi
Türkiye'de Rehberlik ve Psikolojik Danışma Alanında Testler
Şurular ve Kalkınma Planlarında Rehberlik ve Psikolojik Danışma
Rehberlik ve Psikolojik Danışma Alanında Türkiye'de Açılan İlk Dernekler-Merkezler
Rehberlik ve Psikolojik Danışma Alanının Meslek Olarak Tanınması Girişimleri
Özet
Değerlendirme Soruları
Tartışma Sorusu
Değerlendirme Testi
Cevap Anahtarı
Kaynakça
Tavsiye Edilen Okumalar

1 Prof. Dr., İstanbul Gelişim Üniversitesi

2 Okt., Sakarya Üniversitesi, ayselferah@yahoo.com

Kaynakça

- Altıntaş, E. (2009). *Çağdaş Eğitim Sisteminde Öğrenci Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik*. Psikolojik Danışma ve Rehberlik (Ed. Gürhan Can). Ankara: Pegem A.
- Bakırcıoğlu, R. (1985). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara: Bakırcıoğlu Yayınları.
- Bilgin, M. (2000). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Eğitiminde Çağdaşlaşma, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(6), 21-36.
- Doğan: (1996). Türkiye'de PDR alanında Meslek Kimliğinin Gelişimi ve Bazı Sorunları. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 32-44.
- Eisenberg: ve Delaney, D. (1993). *Psikolojik Danışma Süreci* (çev. Nihal Ören ve Mehmet Takkaç). Ankara: MEB Yayınları.
- Kepeçoğlu, M. (1987). Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulamalarının Gelişimi ve Belli Başlı Sorunları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 264-272.
- Kepeçoğlu, M. (1994). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Özerler Matbaası.
- Korkut, F. ve Mızıkacı, F. (2008). Avrupa Birliği, Bologna Süreci ve Türkiye'de Psikolojik Danışman Eğitimi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 53, 99-122 (109).
- Kuzgun, Y. (1995). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara: ÖSYM Yayınları (dördüncü basım).
- Kuzgun, Y. (2000). *Meslek Danışmanlığı: Kuramlar ve Uygulamalar*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- MEB (2009). Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği. Resmi Gazete. 14.03.2009/27169.
- Rechtien, Wolfgang (2004). *Beratung Theorien, Modelle und Methoden*. Germany: Profil-Lehrbücher.
- Özgüven, İ. E. (2007). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Tan, H. (1973). Ülkemizde Rehberlik ve Psikolojik Danışma Çalışmalarında Gelişmeler ve Sorunları, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tecrübi Psikoloji Çalışmaları*, F.3, 33-48.
- Tan, H. ve Baloğlu, M. (2013). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Nobel Yayınevi (dördüncü basım).
- Yeşilyaprak, B. (2006). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık (14. Basım).
- Yeşilyaprak, B. (2007). *Türkiye'de Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanının Gelişiminde Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneğinin Yeri ve Önemi*. Gelişen Psikolojik Danışma ve Rehberlik I Meslekleşme Sürecindeki İlerlemeler (Ed. Ragıp Özyürek , Fidan Korkut Owen,Dean W. Owen). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yeşilyaprak, B. (2013). 21. Yüzyılda Eğitimde Rehberlik Hizmetleri Gelişimsel Yaklaşım. Ankara: Nobel Yayınları (21. Basım).
- Yüksel-Şahin, F. (2012). Türk Millî Eğitim Şuraları'nda (1939-2010) Psikolojik Danışma ve Rehberlik ile İlgili Alınmış Olan Kararların Değerlendirilmesi. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*. 3(1), 95-118.
- Warschburger, P. (2009). *Beratungspsychologie*. Heidelberg: Springer Medizin Verlag.

İnternet Kaynakları

- Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümü http://www.pdr.education.ankara.edu.tr/files/2015/03/EPH_Almanak.pdf (Erişim Tarihi: 28.06.2015)
- HAYEF Eğitim Bilimleri Bölümü Tarihi <http://www.pdrhizmetleri.com/archive/index.php/t-31408.html> (Erişim Tarihi: 29.06.2015)
- Pedagoji Bölümünün Tarihi. <http://www.istanbul.edu.tr/hay/images/pedagoji.png> (Erişim Tarihi: 21.06.2015)
- PRD Derneğinin Tarihçesi. <http://pdr.org.tr/Icerik.ASP?ID=1405#.VchhCfntmko> (Erişim Tarihi 01.08.2015).
- Refia Uğurel-Şemin. <http://www.istanbul.edu.tr/hay/images/semin.png> (Erişim Tarihi: 21.06.2015)
- Sadrettin Celal Antel. <http://www.istanbul.edu.tr/hay/images/antel.png> (Erişim Tarihi: 21.06.2015)

Tavsiye Edilen Okumalar

- Tan, H. ve Baloğlu, M. (2013). Psikolojik Danışma ve Rehberlik. Ankara: Nobel Yayınevi (dördüncü basım).
- Kuzgun, Y. (1995). Rehberlik ve Psikolojik Danışma. Ankara: ÖSYM Yayınları (dördüncü basım).
- Yeşilyaprak, B. (2006). Eğitimde Rehberlik Hizmetleri. Ankara: Nobel Yayıncılık 814. Basım).
- Warschburger, P. (2009). Beratungspsychologie. Heidelberg: Springer Medizin Verlag.
- Rechtien, W. (2004). Beratung Theorien, Modelle und Methoden. Germany: Profil-Lehrbücher.

2. BÖLÜM

AİLEDE REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Tolga Nasuh ARAN¹

Hedef Kazanımlar
Hazırlık Soruları
Giriş
Aile Nedir?
Aile Alt Sistemleri
Paradigma Kayması
Doğrusal Nedensellik
Aile İçi Denge (Homeostasis)
Çifte Açmaz (Double Bind) Kavramı
Üçlü, Üçleme ve Çatışmayı Saptırma Kavramı
Aile Yaşam Döngüsü
İşlevsel Aile
İşlevsel Ailenin Özellikleri
İşlevsel Olmayan Aile
Aile Tipleri
Geleneksel Aile
Çifte Kariyerli Aileler
Olgu Sunumu
Çocuksuz (Childfree) Aileler
Olgu Sunumu
Gey/Lezbiyen Aile

1 Uzman Aile Terapisti, İzmir Evlilik ve Aile Danışmanları Derneği, tolga.naran@gmail.com

Kaynakça

- Bateson, G. (1972). *Steps to an ecology of mind*. New York: Ballantine.
- Carr, A. (2000). *Family Therapy: Concepts, Process and Practice*. New York and Chichester: Wiley.
- Carter, E. & McGoldrick, M. (1980). *The Family Life Cycle: A Framework for Family Therapy*. New York: Gardner Press.
- Dallos, R. & Draper, R. (2010). *An Introduction to Family Therapy: Systemic Theory and Practice*. (3rd Ed). Berkshire: Open Up.
- Dunn, A.B.,& Levitt, M,M. (2000). The genogram: From diagnostics to mutual collaboration. *The Family Journal : Counseling and Therapy for Couples and Families*, 8, 236-244.
- Duhl, F. J., Kantor, D., Duhl, B.S. (1973). Learning, space, and action in family therapy: A primer of sculpture. In D. A. Bloch (Ed), *Techniques of family psychotherapy* (pp. 69-76). New York: Grune & Stratton.
- Fenell, D. (2012). *An Introduction to Marriage, Couple, and Family Therapy*. (4th Ed.).Denver: Love.
- Fleming, J.S., & Rickord, B. (1997). Solution-focused brief therapy: One answer to managed mental health care. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*,5, 286-294.
- Gladding,S.T.(2007). *Groups: A counseling specialty* (5th ed.)Uppers Saddle River, NJ: Merrill.
- Gladding,S.T.(2011). *Family Therapy: History, theory and practice* (5th ed.)Uppers Saddle River, NJ: Merrill.
- Frame, M. W. (2000). Constructing religious/spiritual genograms. In R.E. Watts (Ed), *Techniques in marriage and family counseling* (pp. 69-74) Alexandria, VA: American Counseling Association.
- Gehart, D.R. (2010). *Mastering Competencies in Family Therapy: A Practical Approach To Theories Clinical Case Documentation*. (1. Ed) Belmont: Brooks Cole.
- Gülerce, A. (1996). *Türkiye’de Ailelerin Psikolojik Örüntüleri* (Psychological Patterns of the Families in Turkey). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları
- Haley, J. (1973). *Uncommon therapy: The psychiatric techniques of Milton Erickson, MD*. New York: Norton.
- Jackson, D. (1981). The Question of Family Homeostasis. *The Psychiatric Quarterly Supplement*, Vol. 31, 1957, pp. 79-90.
- Kesici, Ş., İlgün, E., Mert, A. & Büyükbayraktar, Ç. G. (2013). *Aile Terapisinde Kullanılan Teknikler*: Nobel.
- Kubler-Ross E. (1997). *On Death and Dying: What the Dying have to Teach Doctors, Nurses, Clergy, and their Own Families*. New York, NY: Touchstone.
- Nazlı, Serap (2000). *Aile Danışmanlığı*.Ankara: Anı
- Ritvo, E. C. & Glick, I. D. (2002). *Concise Guide to Marriage and Family Therapy*. (1st Ed.) Washington, DC: American Psychiatric Publishing.
- Sherman, R. (1993). The intimacy genogram. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 1, 91-93.
- Strong, B., DeVault, C. (1986). *The marriage and family experience* (3rd Ed.). St. Paul, MN: West

3. BÖLÜM

BİREYİ TANIMA ve BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ

Çiğdem DÜRÜST¹

Mehmet Taki YILMAZ²

Hedef Kazanımlar

Hazırlık Soruları

Bireyi Tanıma Hizmetlerinin Amaçları

Bireyi Tanımak Neden Önemlidir?

Birey Hangi Yönlerden Tanınabilir?

Bireyi Tanıma Tekniklerini Kullanma ve Sonuçlarını Değerlendirme İlkeleri

Testler ve Testlerin Farklı Sınıflandırılmaları

Standart Testler

Bireyi Tanımada Test Dışı Teknikler

Test Dışı Teknikler

Özet

Değerlendirme Soruları

Tartışma Sorusu

Değerlendirme Testi

Cevap Anahtarı

Kaynakça

Tavsiye Edilen Okumalar

1 Dr. Psikolojik Danışman, Lefke Avrupa Üniversitesi, durustc@gmail.com

2 Psikolojik Danışman, Öğretim Görevlisi, Sinop Üniversitesi, takiyilmaz@gmail.com

Kaynakça

- Aiken, L.R. (1997). *Questionnaires & Inventories: Surveying Options and Assessing Personality*. John Wiley & Sons: NY Algan, S. 2008.
- Bacon, Pearson Allyn (2014). *Execptional Children* By W.L. Heward —Prentice Hall Updated on Apr 24.
- Bakırcıoğlu, R. (2003) *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bakırcıoğlu, R. (2000). *İlk, Orta ve Yüksek Öğretimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Barasch,Paul, Cullen, Bruce, Stoelting, Robert; Callahan, Micheal; Stock, Christine (2009). *Clinical Anesthesia*:Lippington Williams & Wilkins Kluver Bussiness, Philedelphia. Editör: Can, 2002; s.145-146)
- Berberoğlu, G., Demirtaşlı, N., Güzel, Ç. & Arıkan, S.(2009). Affective characteristics related to student cognitive development in the Turkish Pupil Monitoring System (PMS). Oral paper presented at second European Network for Social and Emotional Competence (ENSEC), 9-12 September, İzmir, TURKEY.
- Bugbee, A. C. (1996). The equivalence of paper-and-pencil and computerbased testing. *Journal of Research on Computing in Education*, 28(3), 282–299.
- Bukova Güzel, E. & Alkan, H. (2005). Yeniden yapılandırılan ilköğretim programı pilot uygulamasının değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 5 (2), 385- 425.
- Can, G. (2002). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Crawford, A., Saul, W., Mathews, S. R. & Makinster, J. (2009). *Düşünen sınıf için öğretme ve öğrenme yöntemleri*. (Çev: P. Atasoy, E. U. Oğuz & S. Gülgöz). İstanbul: Biltur Basın Yayın ve Hizmet A. Ş. *Critical Thinking: A Literature Review* (2002).
- Çıkrıkçı-Demirtaşlı, N. (1996). Eleştirel düşünme: Bir ölçme aracı bir araştırma. III. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. Çukurova Üniversitesi. 15-16 Nisan 1996. Adana. ss. 208-216.
- Doğanay, A. & Sarı, M. (2012). Düşünme dostu sınıf ölçeği (DDSÖ) geliştirme çalışması. *İlköğretim Online*, 11 (1), 214-229.
- Ennis, R. (2011). *Strategies and Tactics for Teaching Critical Thinking*. <http://faculty.education.illinois.edu/rhennis/documents/StrategiesandTacticsforTeachingCriticalThinking.pdf>. İndirme Tarihi: 07.04.2014.
- Fragar, A. (1984). *Conflict: The key to critical reading instruction*. The Ohio Council of the International Reading Association Conference. October, 1984. Columbus, Ohio.
- Herr, E.L. & Crammer, S.H. (1996). *Career guidance and counseling through the lifespan* (5th Ed), New York: HarperCollins Publishers.
- http://aec.ifas.ufl.edu/abrams/step/critical_litreview.pdf İndirme Tarihi: 10.01.2016.<http://www.golhisar.com/aydinbilgin/tanima.htm> (Görüntülenme tarihi 25/12/2015)
- Innabi, H. (2003). Aspects of critical thinking in classroom instruction of secondary school mathematics teachers in Jordan. *The Mathematics Education into the 21st Century Project Proceedings of the International Conference The Decidable and the Undecidable in Mathematics Education*. September, 2003. Brno, Czech Republic.

- İlci, B. (2004). Geleneksel Kağıt-Kalem Yöntemi ile ve Bilgisayarda Online Uygulanan Çoktan Seçmeli Sayısal Yetenek ve Sözel Yetenek Testlerine Ait Madde ve Test İstatistiklerinin Karşılaştırılması. Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Jenkins, Lee. (1998). *İmproving Student Learning*. (Çev: Gönül Yenersoy), İstanbul: Kalder Yayınları.
- Johnson, D. W. & Johnson, R. T. (1979). Conflict in the classroom: Controversy and learning. *Review of Educational Research*, 49 (1), 51-70.
- Karadağ, E. (2007). Yapılandırmacı öğrenme ile ilgili öğretmen yeterliliği ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik analizleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7 (1), 153- 175.
- Karataş, Z. Ve Yavuzer, Y. (2015) *Bireyi Tanımada Test Dışı Teknikler*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaya, N. D. (2011). 0-5 yaş arası çocuklarda müzikli oyunların gelişime etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Keleşoğlu, M. (1996) *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, Ankara: Özdemir Ofset Yayınları.
- Keleşoğlu, M. (1992). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, Kadioğlu Matbaa.
- Kilmen, Sevilay; Çıkrıkçı Demirtaşlı, Nükhet, Sınıf Öğretmenlerinin Ölçme ve Değerlendirme İlkelerini Uygulama Düzeylerine İlişkin Görüşleri, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, yıl: 2009, cilt: 42, sayı: 2, 27-55)
- Kline, N. (2002). *Time to think: Listening to ignite the human mind*. Kwinana. WA: Gracwood Business
- Korkut, F. Psikolojik Danışmanların Mesleki Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık İle İlgili Düşünceleri Ve Uygulamaları, H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi 32 [2007] 187-197
- Kökdemir, D. (2003). Belirsizlik durumlarında karar verme ve problem çözüme. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kumar, D.D., White, A.L., Helgeson, S.L. (1994). A Study of the Effect of HyperCard and Pen-Paper Performance Assessment Methods on Expert-Novice Chemistry Problem Solving. *Journal of Science Education and Technology*. Vol.3. No:3.
- Kutlu, M. Ve Kaya, A. (2004) *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, Ed: Alim Kaya, Ankara: Anı Yayıncılık.
- McBride, R., Xiang, P. & Wittenburg, D. (2002). Dispositions toward critical thinking: the pre-service teacher's perspective. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 8 (1), 29-40.
- Newmann, F. M. & Educational Resources Information Center (U.S.). (1990). The relationship of classroom thoughtfulness to students' higher order thinking: Preliminary results in high school social studies. Madison, Wis: [Washington, DC]: National Center on Effective Secondary Schools.
- O'Donovan, B., Price, M., Rust, C. (2000). The Student Experience of Criterion-Referenced Assessment. *Innovations in Education and Teaching International*. 38,1.
- Özdemir Y. G. (2007) İlköğretim Düzeyinde Kariyer Eğitimi ve Danışmanlığı, Kış, 2007, sayı 40: 119-140, Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı.

- Özdemir, S. M. (2005). Üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (3), 143-156.
- Özgüven, İ.E. (2014) *Bireyi Tanıma Teknikleri*, (10. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Özgüven, İ. E. (2001). Çağdaş Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Ankara, Pdrem Yayınları, (3. Baskı, Bölüm 5)
- Özgüven, İ. E. (2002) *Bireyi Tanıma Teknikleri*, 2014, 10. Basım, XVI+330 s. (Ed. Prof. Dr. Gürhan Can, Rehberlik, Anadolu Üniversitesi, 2002)
- Özoğlu, S. Ç. (1974), *Liselerde Sosyal Bilimler Eğitim*, A.Ü. Eğitim Yayınları, No: 38
- Price, M., Handley, K., Millar, J., O'Donovan, B. (2010). Feedback: All that effort but what is the effect? *Assessment & Evaluation in Higher Education*. 35:3, 277-289
- Programme for International Student Assessment. (2009). ICT Familiarity Component for the Student Questionnaire. Web: <http://pisa2009.acer.edu.au/downloads.php> 10 Şubat 2010 tarihinde alınmıştır.
- Ramey, Craig T., Bryant, Donna M. *Early Intervention*. Handbook of Mental Retardation. New York: Pergamon. Export Options: RIS EndNote XML
- Ritchhart, R. & Perkins, D. N. (2008). Making thinking visible. *Educational Leadership*, 65 (5), 57-61.
- Robert Bor, Jo Ebner-Landy, Shelia Gill and Chris Brace (2002). *Counselling in Schools*, Safe Publications.
- Selçuk, Z. (2006). *İlköğretimde Rehberlik*. Ed: Y. Kuzgun, Ankara: Nobel Yayıncılık
- Tan, H. Ve Baloğlu, M. (2006) *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tan, H. (1992). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Terzi, Ş. (2009). Okul psikolojik danışma ve rehberlik programlarının geliştirilmesi. A. Kaya (Ed.), *Psikolojik danışma ve rehberlik* (355-367), 6. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Terzi, Ş., Bengü E. T., ve Wade Leuwerke (2011). Psikolojik Danışmanların Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri Modeline Dayalı Olarak Geliştirilen Kapsamlı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programını Değerlendirmeleri, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2011 Cilt: 1, Sayı: 1)
- Tuzcuoğlu, N. (2007). *Rehberlik*, Ed: Betül Aydın, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Ufuk, A. (1998). *Okullarda Rehberlik Hizmeti El Kitabı*, Birinci Baskı, Manisa: M.E. Basımevi
- Victor R. Fuchs: *The Health Economy*, Harvard Uni. Press, 1987, pp.441
- Yeşilyaprak, B. (2003) *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yıldırım, İ. (2005) *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, Ed: Gürhan Can, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Yıldız, M. (2006) *Öğrenciyi Tanıma Teknikleri ve Sınıf İçi Rehberlik Etkinlikleri*, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Tavsiye Edilen Okumalar

1. Karataş, Z. ve Yavuzer, Y. (2015) *Bireyi Tanımada Test Dışı Teknikler*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
2. Özgüven, İ.E. (2014) *Bireyi Tanıma Teknikleri*, (10. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
3. Yıldız, M. (2006) *Öğrenciyi Tanıma Teknikleri ve Sınıf İçi Rehberlik Etkinlikleri*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
4. Yeşilyaprak, B. (2003) *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
5. Kutlu, M. Ve Kaya, A. (2004) *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, Ed: Alim Kaya, Ankara: Anı Yayıncılık.

4. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİNDE REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK: GELİŞİM SÜREÇLERİ ve BAĞLANMA KURAMI ÜZERİNDEN BAKIŞ

A. Meltem ÜSTÜNDAĞ BUDAK¹

Hedef Kazanımlar

Hazırlık Soruları

Giriş

Okul Öncesinde Rehberlik Nedir ve Hangi Uygulamaları Kapsar?

Anaokulu Öğretmeninden Beklentiler

Okul Öncesi Dönemde Rehberlik ve Psikolojik Servislerin Önemi

Bağlanma Kuramı

Psikolojik Danışmanlık Servisleri ve Okul Öncesi

Okul Öncesi Öğretmenleri ve Rehberlik Servislerinin Bağlanma Açısından Önemi

Okul Öncesi Dönemde Bağlanma Kuramının Önemi

Özet

Değerlendirme Soruları

Tartışma Sorusu

Değerlendirme Testi

Cevap Anahtarı

Kaynakça

1 Yrd. Doç. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi, aysemeltem.budak@eas.bau.edu.tr

Kaynakça

- Ainsworth, M. D. S. (1969). *Individual Differences in Strange-Situational Behaviour of One-Year-Olds*.
- Bowlby, J. (2005). *A secure base: Clinical applications of attachment theory* (Vol. 393). Taylor & Francis.
- Bradley, R. T., Atkinson, M., Tomasino, D., Rees, R. A., & Galvin, P. (2009). Facilitating Emotional Self-Regulation in Preschool Children: Efficacy of the Early HeartSmarts® Program in Promoting Social, Emotional and Cognitive Development. Boulder Creek (CA): HeartMath Research Center, Institute
- Circle of Security: Secure Base and Haven of Safety) (© Cooper, Hoffman, Marvin, & Powell, 2000) (Marvin, Cooper, Hoffman, & Powell, 2002, p. 110
- Fraley, R. C. (2002). Attachment stability from infancy to adulthood: Meta-analysis and dynamic modeling of developmental mechanisms. *Personality and Social Psychology Review*, 6(2), 123-151.
- Hazan, C., & Shaver, P.R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. Target article, *Psychological Inquiry*, 5, 1-22.
- Jacobsen, T., & Hofmann, V. (1997). Children's attachment representations: Longitudinal relations to school behavior and academic competency in middle childhood and adolescence. *Developmental psychology*, 33(4), 703.
- Karip, E., Şirin, H., Bayiğit, M., Yıldız, H.D., Yılmaz, A., Alacacı, C., Bükel, İ., Demirci, İ. ve Kırpık G. (2012). Okul Öncesi Eğitim Rehberlik Programı. Ankara: MEB Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri Çalışmaları MEB,2002
- Kılıç, Ş. ve Sırıklı, K. A. (2007). *İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı Ortaöğretim Etkinlik Örnekleri*. Ankara: MEB
- Kobak, R. Rogers, Holland E. Cole, Rayanne Ferenz-Gillies, William S. Fleming, & Wendy Gamble. (1993). "Attachment and emotion regulation during mother-teen problem solving: A control theory analysis." *Child development* 231-245.
- Korkut Owen,F,Tuzgöl Dost,M.,& Bugay, A. (2014). Psikolojik danışman eğitimcilerinin psikolojik danışman adaylarının mesleğe ilişkin kişisel eğilimleri hakkındaki görüşleri. *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 1037-1055. doi: 10.14687/ijhs.v11i1.28
- Korkut- Owen, F.,ve Owen, D.W. (2008). Okul Psikolojik Danışmanlarının Rol ve Görevleri: Yöneticiler ve Psikolojik Danışmanların Görevleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41, 1, 207-221.
- Larose, S., & Bernier, A. (2001). Social support processes: Mediators of attachment state of mind and adjustment in late adolescence. *Attachment & Human Development*, 3(1), 96-120.
- Main, M., & Solomon, J. (1990). Procedures for identifying infants as disorganized/disoriented during the Ainsworth Strange Situation. *Attachment in the preschool years: Theory, research, and intervention*, 1, 121-160.

- Park, Wood, Bondi, Del Arco, ve Moghaddam (2016). Anxiety Evokes Hypofrontality and Disrupts Rule-Relevant Encoding by Dorsomedial Prefrontal Cortex Neurons. *The Journal of Neuroscience*, 36(11): 3322-3335; doi: 10.1523/JNEUROSCI.4250-15.2016
- Tarren-Sweeney, M. (2006). Patterns of aberrant eating among pre-adolescent children in foster care. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 34(5), 621-632.
- Waters, E., Merrick, S., Treboux, D., Crowell, J., & Albersheim, L. (2000). Attachment security in infancy and early adulthood: A twenty-year longitudinal study. *Child development*, 71(3), 684-689.
- Yerlikaya, İ., Sak, R. & Şahin-Saki, T. (2014). Okul Öncesi Eğitimde Rehberlik Hizmetleri: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının ve Psikolojik Danışman Adaylarının Görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2014(18).

5. BÖLÜM

EĞİTSEL REHBERLİK

O. Nejat AKFIRAT¹

Hedef Kazanımlar

Hazırlık Soruları

Giriş

Eğitsel Rehberliğin Tanımı

Eğitsel Rehberliğin Amacı

Eğitsel Rehberliğin Kapsamı ve Niteliği

Eğitsel Rehberliğin Yoğunlaştığı Alanlar

Eğitsel Rehberlik Hizmetleri

1. Duruma Alıştırma (Oryantasyon) Hizmetleri
2. Öğrencilerin Devam Edebileceği Üst Öğrenim Kurumlarını Tanıtma
3. Verimli Ders Çalışma Alışkanlıklarını Kazandırma
4. Öğrencilerin Güdülenmesi
5. Sınav Kaygısıyla Baş Etme Becerileri Kazandırma
6. Öğrenmeyi Öğrenme
7. Öğrenme Stillerini Belirleme

Değerlendirme Soruları

Özet

Değerlendirme Testi

Cevap Anahtarı

Kaynakça

Tavsiye Edilen Okumalar

1 Yrd. Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, nejat.akfirat@kocaeli.edu.tr

Kaynakça

- Akbaba, S. (2012). Psikolojik Danışma ve Sınıf Ortamlarında Öğrenme Psikolojisi (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Bacanlı, F. (1999). İlköğretimde Rehberlik (Ed: Yıldız Kuzgun). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bakırcıoğlu, R. (2005). *İlköğretimde, Ortaöğretim ve Yükseköğretimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma* (7. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Balcı, S. (2014). "Eğitsel Rehberlik". *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (Ed: Alim Kaya). (Geliştirilmiş 10. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Baltaş, A. (2009) *Öğrenmede ve Sınavlarda Üstün Başarı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Boydak, A. (2001) *Öğrenme Stilleri*. İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Göktepe, E. O. (2004). *Sınav Kaygısı Grup Eğitim Programı*. Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü (Komisyon Çalışması).
- Erden, M. ve Akman, Y. (1998) *Gelişim-Öğrenme-Öğretme*. Ankara: Arkadaş Yayınları
- Eroğlu, Y. (2015). Eğitsel (Akademik) *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (Ed: Cengiz Şahin). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Hamarta, E. (2015). Eğitsel Rehberlik. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (5. Baskı). (Ed: M. Engin Deniz ve Atılcan Erözkan). Ankara: Maya Akademi.
- Kepeçoğlu, M. (1997). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. İstanbul: Başak Ofset.
- Koruklu, N. Ö. (2013). Eğitsel Rehberlik. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. (5. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kulaksızoğlu, A. (2005). *Ergenlik Psikolojisi* (7. Baskı). Ankara: Remzi Kitabevi.
- Kuzgun, Y. (2002). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. 7. Baskı, Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Kuzucu, Y. (2013). *Küçükler İçin Büyüklere Çocuk Ruh Sağlığı*. 3. Baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği. 17.04.2001, Sayı:24376, Resmi Gazete, s. 2-23.
- Özden, Y. (1999). *Eğitimde Dönüşüm, Eğitimde Yeni Değerler*. 2. Baskı, Ankara, PegemA Yayıncılık.
- Özer, K. (2002). *Kaygı: Sınanma Duygusuyla Baş Edebilme*. İstanbul: Sistem.
- Özgüven, İ. E. (2000). *Çağdaş Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Polatçı, M. (1999). *Bilişsel Tekniklerle Uygulanan Grup Rehberliğinin Yüksek Sınav Kaygısına Etkisine Yönelik Deneysel Bir Çalışma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi. Adana.
- Saldıroğlu, H. H., Topukçu, Akfırat, F.Ö. ve Turna, R. (2002). **Rehberlik Etkinlikleri 10**. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Senemoğlu, N. (2001). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya* (3. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.

- Tan, H.(1989). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Titiz, T. (1996). *Ezbere Hayır*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Veznedaroğlu, R. L. ve Özgür, A.O. (2005). *Öğrenme Stilleri: Tanımlamalar, Modeller ve İşlevleri*. İlköğretim-Online, 4(1), 1-6, [Online];<http://ilkogretimonline.org.tr> (13.08.2015)
- Yeşilyaprak, B. (2013). *21. Yüzyılda Eğitimde Rehberlik Hizmetleri* (21. Basım). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yıldırım, A, Doğanay, A ve Türkoğlu, A. (2000). *Okulda Başarı için Ders Çalışma ve Öğrenme Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Tavsiye Edilen Okumalar

1. Kaygı: Sınanma Duygusuyla Baş Edebilme, Kadir Özer. Sistem Yayıncılık
2. Ben Bana Güveniyorum. Rüya Turna. Nobel Yayıncılık
3. Rehberlik Etkinlikleri (1,2,3,4,5. Sınıflar). Harf Yayıncılık
4. Öğretmen Olmak. Doğan Cüceloğlu, İrfan Erdoğan. Final Kültür Sanat
5. Ben ve Öğretmenim. Mehmet Güler. Nesin Yayınevi

6. BÖLÜM

İLKOKULDA REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Hakan UŞAKLI¹

Hedef Kazanımlar

Hazırlık Soruları

Neden İlkokullarda Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Var?

İlkokulda Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri

Eğitim-Öğretim Kurumlarında Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri

Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlığına Genel Bir Bakış

İlkokulda Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Gerekeçesi ve Önemi

İlkokulda Rehberlik

6-12 Yaş Arası Fiziksel ve Motor Gelişim

Maslow'un Temel İhtiyaçlar Hiyerarşisinin Sınıf Ortamına Uyarlanması

İlkokul Rehberliğinin Genel Özellikleri

Akran Danışmanlığı

Çember Saati Yaklaşımıyla Oluşturulan Gruplar (The Circle-Time Approach)

Sosyal Beceri Eğitimi Grupları

Psiko-Eğitim Grupları

Drama

Özet

1. Sınıf – 1.Etkinlik

2. Sınıf – 1.Etkinlik

3. Sınıf – 1.Etkinlik

4. Sınıf – 1.Etkinlik

Değerlendirme Soruları

Tartışma Sorusu

Değerlendirme Testi

Cevap Anahtarı

Kaynakça

Tavsiye Edilen Okumalar

1 Doç. Dr., Sinop Üniversitesi, husakli@gmail.com

Kaynakça

- André, C. & Lelord, F. (2002). *Kendine Saygı*. Çev.Yerguz, İ. (2. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Asher, S. (1990). *Introduction. Peer Rejection in Childhood*, (Edt: Asher, S. R. ve Coie, J. D.), New York: Cambridge University Press.
- Beck, C. E. (1969). *Guidelines for Guidance*, (5th Ed.). Iowa: WM. C Brown Company Puplichers.
- Coopersmith, S. (1967). *The Antecedents of Self-Esteem*. San Francisco: W. H. Freeman and Company.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum.
- Deluty, R. H. (1979). Children's Action Tendency Scale: A self-report measure of aggressiveness, assertiveness, and submissiveness in children. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 47 (6), 1061-1071.
- Erden, M. ve Akman, Y. (2004). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Goleman, D. (2003). *Duygusal Zeka Neden IQ'dan Daha Önemlidir?* Çev.Yüksel, B. S. (24. Baskı). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Good, T. L. & Brophy J. E. (1984). *Looking in Classrooms*. (3rd Ed.). New York: Harper & Row Publishers.
- Gysbers, N.C., & Henderson, P. (Eds.) (1997). *Comprehensive guidance programs that work 2*. Greensboro, NC: CAPS Publishing.
- Gysbers, N.C., & Henderson, P. (2002). *Comprehensive school guidance programs: A rich history and a bright future*. Greensboro, NC: ERIC/CASS.
- Hartup, W. W. (1984). *Development During Middle Childhood The Years Six to Twelve*, Washington. D.C.: National Academy Pres.
- http://erg.sabanciuniv.edu/sites/erg.sabanciuniv.edu/files/444_Bilgi_Notu_Ne_Degisti_SON.pdf (3 Eylül 2015 erişim).
- <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/68.html>
- Kepçeoğlu, M. (1994). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. (8. Basım), Ankara: Gül Yayınevi.
- Koenig, L. (1995). *Smart Discipline for the Classroom. Respect and Cooperation Restored* (3rd Ed.). Thousand Oaks, CA: Crowin Pres.
- Kuzgun, Y. (1989). Türk Eğitim Sisteminde Rehberlik ve Psikolojik Danışma. *Eğitim*, 6, -:5-10, Ekim-Kasım-Aralık.
- Nazlı, S. (2011). *Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı* Ankara: Anı Yayınları.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the Adolescent Self-Image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

- Rubin, K. H. & Asendorpf, J. B. (1993). *Social Withdraw I. Inhibition and Shyness In Childhood*, Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Selçuk, Z. (2010). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Nobel Yayın.
- Shertzer, B. ve Stone, S. C. (1981). *Fundamentals of Guidance* (4th Ed.). Boston : Houghton Mifflin.
- Tan, H. (1992). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. İstanbul: MEB Yayınları No: 163.
- Thompson, R. (2002). *School Counseling: Best Practices for Working in the Schools*. New York: Brunner-Routledge.
- Uşaklı, H. (2006). Drama temelli grup rehberliğinin ilköğretim V. sınıf öğrencilerinin arkadaşlık ilişkileri, atılganlık düzeyi ve benlik-saygısına etkisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi: Dokuz Eylül Üniversitesi İzmir.
- Uşaklı, H. (2008). *Eğitim Psikolojisi* (Güdü ve Grup Dinamiği), (Edt. . Cafoğlu, Z. Aksüt, M.)275-317 pp., Ankara, Grafiker.
- Usakli, H. (2010). "Recurrent issues in the Moral Development of Children and the need for a new approach", *Occasional Papers in Education & Lifelong Learning: An International Journal*, 97-109 pp.
- Usakli, H. (2011). "How Do Children Develop Morally? Last Centuries ' Profound Theories and a Proposal for Moral Development with in Community Interaction. *Pakistan Journal of Social Sciences*, 77-82 pp.
- Uşaklı, H. (2013). *Davranış Bilimleri* (Kişilik ve Benlik), (Edt. . Şimşek, A. Eroğlu, Ö.), Konya, Eğitim.
- Uşaklı, H. (2014). *Drama ve İletişim Becerileri Teori, Araştırma Uygulama* (3. Basım), Ankara, Nobel
- Yeşilyaprak, B., Güngör, A. & Kurç, G. (1998). *Eğitsel ve Mesleki Rehberlik*, Varan Matbaacılık, Ankara.
- Yeşilyaprak, B. (2002). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri* (4. Baskı). Ankara: Nobel Yayın.

Tavsiye Edilen Okumalar

- Akkök, F. (1996). *İlköğretimde Sosyal Becerilerin Geliştirilmesi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Kuzgun, Y. (2006). *İlköğretimde Rehberlik*. (Edt.Y. Kuzgun). Ankara: Nobel.
- Wetton, N. Cansell, P. Çeviren: Uşaklı, H. *Rising Self Esteem Primary Classrooms (İyi Hissetme İlköğretim Sınıflarında Benlik Saygısını Arttırma)*, Ankara, Nobel
- http://cesmeram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/35/08/965483/dosyalar/listele_dosya_258468.html 25 Haziran 2015 Erişim
- http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/34/28/965180/dosyalar/2015_01/15113747_19010716_rehberletknkler.pdf

7. BÖLÜM

ORTAOKULDA REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Günseli YILDIRIM¹

Hedef Kazanımlar

Hazırlık Soruları

Giriş

Ortaokul Yılları

Ortaokulların Rehberlik Açısından Önemi

A) Akademik

B) Aile ile İlgili Sorunlar

C) Kişisel Sorunlar

MEB Rehberlik Programının Genel Amaçları

Ortaokul Yıllarında Yapılacak Rehberliğin Amaçları

Ön Ergenlik ve Ergenlik Döneminden Beklenen Özellikler ve Bu Özelliklere Aile ve Okulun Katkısı

Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı

Kişisel – Sosyal Rehberlik

Eğitsel Rehberlik

Mesleki Rehberlik

Ortaokulda Psikolojik Danışmanın Temel İşlevleri Şunlardır:

Ortaokullarda Sınıf veya Grup Öğretmenlerinin Rehberlik Faaliyetleri

Ortaokul Döneminde Öğrencilere Uygulanabilecek Formlar

Ortaokul Döneminde Kullanılabilecek Formlar Şunlardır:

1 Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, gunseligirgin@gmail.com

Kaynakça

- Cohen, M. I. (2012). *Adolescence 11-21 Years*, Albert Einstein College of Medicine (<http://brightfutures.org/bf2/pdf/pdf/AD.pdf>). 20 Eylül 2015 erişim
- Havighurst, R. J. (1953). *Human Development and Education*. New York: Longmans, Green.
- Manning, M. L. (2002). Havighurst's developmental tasks, young adolescents, and diversity. *The Clearing House*, 76 (2), 75-77.
- Gazioğlu, A.E. (2012). *Hayatın ilk çeyreği (0-18 yaş gelişimi)*, İstanbul
- Golinko, B.E. (1984). Adolescence:Common Pathways through life. *Adolescence*; 19, 746-751
- Kimmel, D. C., & Weiner, I. B. (1985). *Adolescence: A developmental transition*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates
- MEB Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Servisi Çalışma Kılavuzu, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Müdürlüğü, Ankara (2014).
- MEB, Rehberlik ve Kariyer Planlama Dersi Programı, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Müdürlüğü, Ankara (2014).
- MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, İlköğretim ve ortaöğretim kurumları sınıf rehberlik programı, ilköğretim etkinlik örnekleri kitabı, Ankara, (2007).
- National Council of Educational Research and Training Sri Aurobindo Marg, Department of Educational Psychology & Foundations of Education, New Delhi January, (2015).
- Susman, E. J. & Rogol, A. (2004). Puberty and psychological development. In: Lerner RM, Steinberg L (Eds.). *Handbook of Adolescent Psychology* John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey.
- Uşaklı, H. (2013). Eşinden Ayrılmış Annelerin Görüşü Açısından Çocuklarının Sorunları, *Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2).sy.195-208
- Yeşilyaprak, B. (2013). 21. Yüzyılda Eğitimde Rehberlik Hizmetleri, 22. basım, Nobel Yayınevi, Ankara.

8. BÖLÜM

OKUL TEMELLİ AİLE DANIŞMANLIĞI

Brian A. GERRARD¹

Hakan UŞAKLI²

Hedef Kazanımlar

Hazırlık Soruları

Okul Temelli Aile Danışmanlığı (OTAD)

OTAD: Bir Tanımlama

OTAD İhtiyacı

Alfred Adler: OTAD'da Öncü

Okul Başarısını Artırmak İçin Aile Sisteminin Önemini Savunan Modern Literatürler

Okul Danışmanlığı ve Okul Psikolojisi Literatürü

Aile Danışmanlığı Literatürü

Sosyal Hizmet ve Özel Eğitim Literatürü

Kapsamlı OTAD Programı Hakkında Literatür

OTAD Kullanılan Aile Danışmanlığı Yaklaşımları

OTAD'ın Faydaları

OTAD'ın Uygulama Zorlukları

Özet ve Araştırmacılar İçin Tavsiyeler

Tablo 1: Altı Çeşit Hizmet Sunumu Programı Türleri

Tablo 2: Kuzey Amerika'daki Okul Danışmanlarına ve Aile Danışmanlarına Geleneksel Beceriler Olarak Öğretilen Okul-Temelli Aile Danışmanlarınca Sergilenen Farklı Beceriler/Yeteneklerden Örnekler

Değerlendirme Soruları

Tartışma Sorusu

Değerlendirme Testi

Cevap Anahtarı

Kaynakça

1 Assoc. Prof. Dr., University of San Francisco, gerrardb@roadrunner.com

2 Doç. Dr., Sinop Üniversitesi Eğitim Fakültesi, husakli@gmail.com

Kaynakça

- Abdelnoor, A. ve Hollins, S. (2004). The effect of childhood bereavement on secondary school performance. *Educational Psychology in Practice*, 20 (1), 43-54.
- Adams, Q. (2003). Lecture on South African orphan schools given at the First Oxford Symposium in SBFC held at Keble College, Oxford, August 10 - 15, 2003.
- Adler, A. (1927). A doctor remakes education. *Survey*, 58, 490-495.
- Adler, A. (1930). *The education of children*. Chicago: Gateway.
- Albaum, J. (1990). A cost free counseling model for high risk elementary students. Paper presented at the Annual Convention of the American Psychological Association, 98th, Boston, M.A. August 10-14, 1990.
- Alessi, G. (1989). Ethical issues facing school psychologists in family therapy: A commentary. *Professional School Psychology*, 4 (4), 265-271.
- Allen, S. ve Tracy, E. (2004). Revitalizing the role of home visiting by school social workers. *Children and Schools*, 26 (4), 197- 208.
- Almonte, L. (2005). The impact of the personalismo experiential training program on counselor trainee effectiveness. Dissertation Abstracts International.
- Amatea, E., Daniels, H., Bringman, N., ve Vandiver, F. (2004). Strengthening counselor-teacher-family connections: the family-school collaborative consultation project. *Professional School Counseling*, 8 (1), 47-52.
- Amatea, E., Smith-Adcock, S. ve Villares, E. (2006). From family deficit to family strength: viewing families' contributions to children's learning from a family resilience perspective. *Professional School Counseling*, 9 (3), 177-189.
- Ansbacher, H. ve Ansbacher, R. (1956). *The individual psychology of Alfred Adler*. New York: Harper Perennial.
- Arciniega, M. ve Newlon, B. (1981). A theoretical rationale for crosscultural family counseling. *School Counselor*, 29 (2), 89-96.
- Aviles, R., Guerrero, M., Howarth, H., ve Thomas, G. (1999). Perceptions of Chicano/Latino students who have dropped out of school. *Journal of Counseling and Development*, 77 (4), 465-473.
- Ayyash-Abdo, H. (2001). Childhood bereavement: what school psychologists need to know. *School Psychology International*, 22 (4), 417-433.
- Bemak, F. ve Cornely, L. (2002). The SAFI model as a critical link between marginalized families and schools: a literature review and strategies for School Counselors. *Journal of Counseling ve Development*, 80 (3), 322-331.
- Bilynsky, N. ve Vernaglia, E. (1999). Identifying and working with dysfunctional families. *Professional School Counseling*, 2 (4), 304 -313.
- Bryan, J. (2005). Fostering educational resilience and achievement in urban schools through school-family-community partnerships. *Professional School Counseling*, 8 (3), 219-225.
- Bryan, J. ve Holcomb-McCoy, C. (2004). School Counselors' perceptions of their involvement in school-family-community partnerships. *Professional School Counseling*, 7 (3), 162-175.

- Canfield, B., Ballard, M., Osmon, B., ve McCune, C. (2004). School and family counselors work together to reduce fighting at school. *Professional School Counseling*, 8 (1), 40-50.
- Capuzzi, D. ve Noeth, R. (1984). Counselor skills: Expectancies for the future, part one. *School Counselor*, 31 (3), 205-294.
- Carlson, C. (1987). Resolving school problems with Structural Family Therapy. *School Psychology Review*, 16 (4), 457-468.
- Carlson, C. ve Sincavage, J. (1987). Family-oriented School Psychology practice: Results of a national survey of NASP members. *School Psychology Review*, 16 (4), 519-526.
- Carns, A. ve Carns, M. (1997). A systems approach to school counseling. *School Counselor*, 44 (3), 218-223.
- Carns, M. ve Carns, A. (2003). The evolution of a SBFC center in central Texas. roceedings of the 2003 Oxford Symposium in SBFC. San Bruno: Institute for School-Based Family Counseling.
- Carter, M. (1990). Personal Communication.
- Carter, M. ve Evans, W. (2003). A procedural model for assessment and treatment in SBFC. Proceedings of the 2003 Oxford Symposium in SBFC. San Bruno: Institute for School-Based Family Counseling.
- Carter, M. ve Perluss, E.(2003). Developments in training school-based family counselors: the School-Based Family Counseling (SBFC) graduate program at California State University, Los Angeles. Proceedings of the 2003 Oxford Symposium in SBFC. San Bruno: Institute for School-Based Family Counseling.
- Casey, J. ve Buchan, G. (1991). Family approaches to school psychology: Brief strategic family intervention. *School Psychology International*, 12 (4), 349-353.
- Cashwell, C. ve Vacc, N. (1996). Family functioning and risk behaviors: influences on adolescent delinquency. *School Counselor*, 44 (2), 105-114.
- Cerio, J. (1997). School phobia: a family systems approach. *Elementary School Guidance ve Counseling*, 31 (3), 180-191.
- Chafouleas, S. ve Whitcomb, M. (2004). Integrating home, school, and community resources: Evaluation of a district-wide prevention program. *Reclaiming Children and Youth: the Journal of Strength-based Interventions*, 12 (4), 203-215.
- Cobla, D. ve Brazelton, E. (1994). The application of family drawing tests with children in re-marriage families: understanding familial roles. *Elementary School Guidance and Counseling*, 29 (2), 129-136.
- Colangelo, N. (1988). Families of gifted children: The next ten years. *Roepers Review*, 11 (1), 16-18.
- Colapinto, J. (1988). Avoiding a common pitfall in compulsory school referrals. *Journal of Marital and Family Therapy*, 14 (1), 89-96.
- Colbert, R. (1996). The counselor's role in advancing school and family partnerships. *School Counselor*, 44 (2), 100-104.
- Coll, K., Thobro, P., ve Haas, R. (2004). Relational and purpose development in youth offenders. *Journal of Humanistic Counseling Education and Development*, 43 (1), 41-46.

- Colpin, H., Vandemeulebroecke, L., ve Ghesquiere, P. (2004). Supporting the educational career of children from divorced families: Parents' experiences and the role of the school. *British Journal of Sociology of Education*, 25 (3), 275-289.
- Conoley, J. (1987). Strategic family intervention: Three cases of school-aged children. *School Psychology Review*, 16 (4), 469-486.
- Conrad, M. (1989). Informing parents that their children may be handicapped. *School Counselor*, 36 (5), 380-383.
- Costa, L. ve Stiltner, B. (1994). Why do the good things always end and the bad things go on forever: a family change counseling group. *School Counselor*, 41 (4), 300- 304.
- Cowie, K., Quinn, K., ve Gunning, M. (1998). School/home issues related to grief and loss within the families of disabled students: a systems approach. *Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 6 (2), 141-146.
- Crespi, T. ve Hughes, T. (2004). School-based mental health services for adolescents: School psychology in contemporary society. *Journal of Applied School Psychology*, 20 (1), 67-78.
- Crespi, T., Gustafson, A., ve Borges, S. (2006). Group counseling in the schools: Considerations for child and family issues. *Journal of Applied School Psychology*, 22 (1), 67-85.
- Davis, K. (2001). Structural-strategic family counseling: a case study in elementary school counseling. *Professional School Counseling*, 4 (3), 180-186.
- Dawson, N. ve McHugh, B. (1986). Application of a family systems approach in an education unit. *Maladjustment and Therapeutic Education*, 4 (2), 48-54.
- Dawson, N. ve McHugh, B. (1987). Learning to talk to parents. *British Journal of Special Education*, 14 (3), 119-121.
- Dicocco, B., Chalfin, S. ve Olson, J. (1987). Systemic family therapy goes to school. *Social Work in Education*, 9 (4), 209-221.
- Dineros, S. (2003). A psychodynamic cognitive-behavioral systems approach to school-based family counseling. Proceedings of the 2003 Oxford Symposium in School-Based Family Counseling. San Bruno: Institute for School-Based Family Counseling.
- Dolan, L. (1996). New Jersey's school based youth services program. *New Schools, New Communities*, 12 (3), 48-52.
- Dombalis, A. ve Erchul, W. (1987). Multiple family group therapy: A review of its applicability to the practice of School Psychology. *School Psychology Review*, 16 (4), 487-497.
- Dowling, E. ve Taylor, D. (1989). The clinic goes to school: Lessons learned. *Maladjustment and Therapeutic Education*, 7 (1), 24-29.
- Downing, J. (1983). A positive way to help families. *Elementary School Guidance and Counseling*, 17 (3), 208-213.
- Dreikurs, R. (1958). *Children: The challenge*. New York: Norton.
- Dreikurs, R. ve Cassel, P. (1965). *Discipline without tears*. New York: Harper ve Row.
- Dreikurs, R. (1968). *Maintaining sanity in the classroom*. New York: Harper ve Row.

- Dryfoos, J. (1994). *Full-service schools: a revolution in health and social services for children, youth, and families*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Dunst, C. ve Trivette, C. (1987). Enabling and empowering families: Conceptual and intervention issues. *School Psychology Review*, 16 (4), 443-456.
- Edwards, D. ve Foster, M. (1995). Uniting the family and school systems: a process of empowering the School Counselor. *School Counselor*, 42 (4), 277-282.
- Edwards, O. (1998) Helping grandkin--grandchildren raised by grandparents: expanding psychology in the schools. *Psychology in the Schools*, 35 (2), 173-181.
- Ehrlich, M. (1983). Psychofamilial correlates of school disorders. *Journal of School Psychology*, 21 (3), 191-199.
- Eloff, I. (2003). Mapping assets in SBFC. Proceedings of the 2003 Oxford Symposium in SBFC. San Bruno: Institute for School-Based Family Counseling.
- Elliott, G., Cunningham, S., Linder, M., Colangelo, M., ve Gross, M. (2005). Child physical abuse and self-perceived social isolation among adolescents. *Journal of Interpersonal Violence*, 20 (12), 1663-1684
- Evans, W. ve Carter, M. (1997). Urban SBFC: role definition, practice applications, and training implications. *Journal of Counseling and Development*, 75 (5), 366-374.
- Evans, E., Hawton, K. ve Rodham, K. (2005). In what ways are adolescents who engage in self-harm or experience thoughts of self-harm different in terms of help-seeking, communication and coping strategies? *Journal of Adolescence*, 28 (4), 573-587.
- Everts, H. (2003) Integrating pastoral care in schools with the enhancement of family resilience: a New Zealand project for migrant families. Proceedings of the 2003 Oxford Symposium in SBFC. San Bruno: Institute for School-Based Family Counseling.
- Everts, H. (2006a) Personal communication.
- Everts, H. (2006) The contribution of the Oxford symposia to school-based family counseling: development of a vision and its implications for research. A paper delivered at the Fourth Oxford Symposium in SBFC held at Brasenose College, Oxford, August 6 – 11, 2006.
- Ewashen, G. (1988). School suspension alternatives. *Education Canada*, 28 (1), 49.
- Exum, H. (1983). Key issues in family counseling with gifted and talented black students. *Roeper Review*, 5 (3), 28-31.
- Ferreira, R. (2003). SBFC in a South African school for special education. Proceedings of the 2003 Oxford Symposium in School-based Family Counseling. San Bruno: Institute for School-Based Family Counseling.
- Farago, S. (1988). Expanding the horizon: Sibling contributions to the ecological model. *Perception*, 23, 3.
- Fine, M. ve Gardner, A. (1991). Counseling and education services for families: An empowerment perspective. *Elementary School Guidance and Counseling*, 26 (1), 33-44.
- Fine, M. ve Holt, P. (1981). The family-school relationship: A systems perspective. Paper presented at the Annual Convention of the American Psychological Association, 89th, Los Angeles, CA, August, 24-26.

- Fine, M. ve Holt, P. (1983a). Intervening with school problems: A family systems perspective. *Psychology in the Schools*, 20 (1), 59-66.
- Fine, M. ve Holt, P. (1983b). Corporal punishment in the family: A systems perspective. *Psychology in the Schools*, 20 (1), 85-92.
- Fine, M. ve Jennings, J. (1985). What parent education can learn from family therapy. *Social Work in Education*, 8 (1), 14-30.
- Fish, M. ve Jain, S. (1988). Using systems theory in school assessment and intervention: A structural model for school psychologists. *Professional School Psychology*, 3 (4), 291-300.
- Fisher, P., Masia-Warner, C., ve Klein, R. (2004). Skills for social and academic success: a school-based intervention for social anxiety disorder in adolescents. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 7 (4), 241-249.
- Fitzpatrick, K., Dulin, A., ve Piko, B. (2007). Not just pushing and shoving: school bullying among African American adolescents. *Journal of School Health*, 77 (1), 16-22.
- Ford, R. (1989). *Family Counseling strategies in the schools*. ERDS, Washington.
- Fortune, S. (2005). Therapeutic storytelling intervention (TSI) in school-based family counseling. Proceedings of the 2005 Oxford Symposium in School-based Family Counseling. San Bruno: Institute for School-Based Family Counseling.
- Friesen, J. (1976) Family counselling – a new frontier for School Counselors. *Canadian Counsellor*, 10 (4), 180-184.
- Friesen, J. (1977) The school and family facilitation. *School guidance worker*, 33 (2), 31-34.
- Fryxell, D. ve Smith, D. (2000). Personal, social, and family characteristics of angry students. *Professional School Counseling*, 4 (2), 86-94.
- Fryxell, D. (2003) Three models for providing mental health services to students and their families: Training mentor families; drug prevention for teenage girls; primary school adjustment project. Proceedings of the 2003 Oxford Symposium in School-based Family Counseling. San Bruno: Institute for School-Based Family Counseling.
- Gerrard, B. (1993). The school success program. Unpublished report: Center for Child and Family Development, School of Education, University of San Francisco, San Francisco.
- Gerrard, B. (1990). The mission possible family counseling program. Unpublished report: School of Education, University of San Francisco, San Francisco.
- Gerrard, B. ve Perry, K. (1995). Report to the GAP Foundation on the School Success Program. Unpublished report: University of San Francisco, San Francisco.
- Gilbert, J. (1996). School social workers as family therapists: a dialectical-systemic-constructivist model. *Social Work in Education*, 18 (4), 222-236.
- Golden, L. (1990). Brief family consultation in schools. Highlights: an ERIC/CAPS Digest. ERIC Clearinghouse on Counseling and Personnel Services, Ann Arbor, Michigan.
- Golden, L. (1988). Quick assessment of family functioning. *School Counselor*, 35 (3), 179-184.
- Golden, L. (1986). Identifying families who benefit from brief interventions. Paper presented at the Annual Convention of the American Association for Counseling and Development, Los Angeles, CA, April 20-23.

- Golden, L. (1983). Brief family interventions in a school setting. *Elementary School Guidance and Counseling*, 17 (4), 288-293.
- Goldstein, S., Davis-Kean, P. ve Eccles, J. (2005). Parents, peers and problem behavior: a longitudinal investigation of the impact of relationship perceptions and characteristics on the development of adolescent problem behavior. *Developmental Psychology*, 41 (2), 401-413.
- Goodman, R. and Kjonaas, D. (1984). Elementary school family counseling: A pilot project. *Journal Counseling and Development*, 63 (4), 255-257.
- Graver, C. (1987) Group counseling program helps students deal with divorce. *NASSP Bulletin*, 71 (499), 32-34.
- Hacker, K., Suglia, S., Fried, L., Rappaport, N. ve Cabral, H. (2006). Developmental differences in risk factors for suicide attempts between ninth and eleventh graders. *Suicide and Life-threatening Behavior*, 36 (2), 154-166.
- Handy, L. (2004). Children with social-emotional issues and the family systems approach. Reclaiming Children and Youth: *The Journal of Strength-based Interventions*, 12 (4), 222-228.
- Hansen, J., Green, S. ve Kutner, K. (1989). Ethical issues facing school psychologists working with families. *Professional School Psychology*, 4 (4), 245-255.
- Hanselman, P. (1989). Countering rejection anxiety. *School Counselor*, 36 (5), 376-379.
- Heard, H. (2007). Fathers, mothers, and family structure: family trajectories, parent gender, and adolescent schooling. *Journal of Marriage and Family*, 69 (2), 435-450
- Henderson, A., Sager, T. ve Horne, A. (2003). Mothers and sons: a look at the relationship between child behavior problems, marital satisfaction, maternal depression, and family cohesion. *Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 11 (1), 33-41.
- Henry, C., Robinson, L., ve Wilson, S. (2004). Adolescent perceptions of their family system, parents' behavior, self-esteem, and family life. *Journal of Child and Adolescent Substance Abuse*, 13 (2), 29-59.
- Hillis, R., Gerrard, B., Soriano, M., Girault, E., Carter, M. ve Hong, P. (1991). Mission Possible: a School Based Family Counseling Program. Paper presented at the American Psychological Association Annual Conference, Los Angeles.
- Ho, B. (2001). Family-centered, integrated services: opportunities for School Counselors. *Professional School Counseling*, 4 (5), 357-361.
- Holcomb-McCoy, C. (2004). Using the family autobiography in School Counselor preparation: an introduction to a systemic perspective. *Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 12 (1), 21-25.
- Holcomb-McCoy, C. ve Mitchell, N. (2005). A descriptive study of urban school counseling programs. *Professional School Counseling*, 8 (3), 203-215.
- Hollinger-Smith, L. (1998). Partners in collaboration: the Homan Square project. *Journal of Professional Nursing*, 14 (6), 344-349.
- Howit, G. (1995). School-based outreach network counseling. *School Counselor*, 43 (2), 93-96.

- Igoa, C. (2006). The inner world of the immigrant child: a case study. A paper delivered at the Fourth Oxford Symposium in SBFC held at Brasenose College, Oxford, August 6 – 11, 2006.
- Iverson, N. (2003). Living with loss, learning to heal: Children, families, communities and schools. Proceedings of the 2003 Oxford Symposium in School-based Family Counseling. San Bruno: Institute for School-Based Family Counseling.
- Jeltova, I., Fish, M. ve Revenson, T. (2005). Risky sexual behaviors in immigrant adolescent girls from the former soviet union: Role of natal and host culture. *Journal of School Psychology*, 43 (1), 3-22.
- Johnston, J. ve Fields, P. (1981). School consultation with the “classroom family”. *School Counselor*, 29 (2), 140-146.
- Johnston, J. ve Zemitzsch, A. (1988). Family power: An intervention beyond the classroom. *Behavioral Disorders*, 14 (1), 69-79.
- Keys, S. ve Bemak, F. (1997). School-family-community linked services: a school counseling role for changing times. *School Counselor*, 44 (4), 255-263.
- Klein, E. (2004). Forging partnerships to meet family needs. *School Administrator*, 61 (7), 40-45.
- Khamis, V. (2005). Post-traumatic stress disorder among school age Palestinian children. *Child Abuse and Neglect*, 29 (1), 81-95.
- Kosinski, F. (1983). Improving relationships in stepfamilies. *Elementary School Guidance and Counseling*, 17 (3), 200-207.
- Kraus, I. (1998). A fresh look at school counseling: a family systems approach. *Professional School Counseling*, 1 (4), 12-17.
- Kronick, R. (2005). *Full service community schools: prevention of delinquency in students with mental illness and/or poverty*. New York: Charles C. Thomas.
- Kruczek, T. (2005). Family involvement in school-based treatment of childhood trauma. Proceedings of the 2005 Oxford Symposium in SBFC. San Bruno: Institute for School-Based Family Counseling.
- Kuersten, J. (1998). Comprehensive school health programs: an idea whose time has come. *Our Children*, 23 (6), 6-10.
- Kwame, A. (1995). Beating the odds: a support program for at-risk students. *ERS Spectrum*, 13 (2), 37-43.
- Lagana, M. (2004). Protective factors for inner-city adolescents at risk of school dropout: family factors and social support. *Children ve Schools*, 26 (4), 211-220.
- Lambert, S. ve Cashwell, C. (2004). Preteens talking to parents: perceived communication and school-based aggression. *Family Journal: Counseling for Couples and Families*, 12 (2), 122-128.
- Lambie, G. ve Rokutani, L. (2002). A systems approach to substance abuse identification and intervention for School Counselors. *Professional School Counseling*, 5 (5), 353-359.
- Lester, C. ve Anderson, R. (1981). Counseling with families of gifted children: The School Counselor's roles. *School Counselor*, 29 (2), 147-151.

- Lewis, W. (1996). A proposal for initiating family counseling interventions by School Counselors. *School Counselor*, 44 (2), 93-99.
- Lochman, J. ve Wells, K. (2004). The coping power program for preadolescent aggressive boys and their parents: outcome effects at the 1-year follow-up. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 72 (4), 571-578.
- Lockhart, E. ve Keys, S. (1998). The mental health counseling role of School Counselors. *Professional School Counseling*, 1 (4), 3-6.
- Long, L. (1988). Providing assistance to latchkey families. *Pointer*, 33 (1), 37-40.
- Long, L. ve Burnett, J. (2005). Teaching couples counseling: an integrative model. *Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 13 (3), 321-327.
- Lusterman, D. (1988). School-family intervention and the circumplex model. *Journal of Psychotherapy and the Family*, 4 (12), 267-283.
- Mainor, P. (2001). Family matters. *Tribal College Journal*, 12 (4), 10-13.
- Maples, M., Packman, J., Abney, P., Daugherty, R., Casey, J., ve Pirtle, L. (2005). Suicide by teenagers in middle school: a postvention team approach. *Journal of Counseling ve Development*, 83 (4), 397-405.
- Margolis, H., McCabe, P., ve Alber, S. (2004). Resolving struggling readers' homework difficulties: How elementary School Counselors can help. *Educational Psychologist*, 15 (1), 79-110.
- Margolin, S. (2001). Interventions for nonaggressive peer-rejected children and adolescents: a review of the literature. *Children and Schools*, 23 (2), 73-83.
- Markward, M. ve Bride, B. (2001). Oppositional defiant disorder and the need for family-centered practice in schools. *Children and Schools*, 23 (2), 73-83.
- Marx, E. ve Northrop, D. (2000). Partnerships to keep schools healthy. *Educational Leadership*, 57(6), 22-24.
- Matthews, D. ve Menna, R. (2003). Solving problems together: Parent/school/community collaboration at a time of educational and social change. *Education Canada*, 42 (1), 20-23.
- McCard, K. (1987). School Social Work interventions with families problems and prospects. In McCullagh, J. ve McCullagh, A. (Eds.) *School social work interventions with behaviorally disordered children: Practical applications of theory*. Iowa State Dept. of Education, Des Moines.
- McGuire, D. ve Lyons, J. (1985). A transcontextual model for intervention with problems of school underachievement. *American Journal of Family Therapy*, 13 (3), 37-45.
- McGuire, D., Manghi, E. ve Tolin, P. (1989). The family school system: The critical focus for structural/strategic therapy with school behavior problems. *Journal of Psychotherapy and the Family*, 6 (34), 108-127.
- Miller, L. (Ed.) (2002). *Integrating school and family counseling: practical solutions*. Alexandria, VA.: American Counseling Association.
- Medler, B. (1985). Identification and treatment of stepfamily issues for counselors and teachers. Paper presented at the Annual Convention of the American Association for Counseling and Development, New York, NY, April 25.

- Melcer, D. (1981). Family therapy and the school system. Paper presented at the Annual Meeting of the National Council on Family Relations, Milwaukee, WI, October 1317.
- Millard, T. (1990a). School-based social work and family therapy. *Adolescence*, 25 (98), 401-408.
- Millard, T. (1990b). School-based Social Work and Family Therapy. *Family Therapy*, 17(1), 83-90.
- Miller, C., Miller, S., Trampush, J., McKay, K., Newcorn, J., ve Halperin, J. (2006). Family and cognitive factors: modeling risk for aggression in children and ADHD. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 45 (3), 355-363.
- Moletsane, M. (2005). Resilience in abused South African youth: a case study. Proceedings of the 2005 Oxford Symposium in SBFC. San Bruno: Institute for School-Based Family Counseling
- Morris, A., Silk, J., Steinberg, L., Sessa, F., Avenevoli, S., ve Essex, M. (2002). Temperamental vulnerability and negative parenting as interacting predictors of child adjustment. *Journal of Marriage and Family*, 64 (2), 461-471.
- Mozak, H. (1971). Strategies for behavior change in schools: consultation strategies. *Counseling Psychologist*, 3, 58-62.
- Mullis, F ve Edwards, D. (2001). Consulting with parents: applying family systems concepts and techniques. *Professional School Counseling*, 5 (2), 116-123.
- Nelson, J. (2006). For parents only: a strategic family therapy approach in school counseling. *Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 14 (2), 180-183.
- O'Connor, J. ve LaSala, M. (1988). An invariant intervention of last resort: treatment of chronic school failure in adolescents. *Journal of Strategic and Systemic Therapies*, 7 (3), 53-66.
- Ozer, E. (2005). The impact of violence on urban adolescents: longitudinal effects of perceived school connection and family support. *Journal of Adolescent Research*, 20 (2), 167-192.
- Paget, K. (1987). Systemic family assessment: Concepts and strategies for school psychologists. *School Psychology Review*, 16 (4), 429-442.
- Palmatier, L. (Ed.) (1998). *Crisis counseling for a quality school community: applying William Glasser's choice therapy*. New York: Routledge.
- Parese, S. (2002). "It ain't like she's my mother:" Tyanna's red flag intervention. *Reclaiming Children and Youth*, 10 (4), 246-250.
- Parker, R. (1999). The art of blessing: Teaching parents to create rituals. *Professional School Counseling*, 2 (3), 218-225.
- Patterson, C. (1986). Some strategies for readers. *Journal of Counseling and Development*, 65 (4), 204.
- Patterson, G. ve Guillon, E. (1968). *Living with children: new methods for parents and teachers*. Champaign, Il.: Research Press.
- Peeks, B. (1989). Farm families in crisis: The School Counselor's role. *School Counselor*, 36 (5), 384-388.
- Perosa, L. ve Perosa, S. (1981). The School Counselor's use of structural family therapy with learning disabled students. *School Counselor*, 29 (2), 152-155.
- Ponsford, K. ve Lapadat, J. (2001). Academically capable students who are failing in high school: Perceptions about achievement. *Canadian Journal of Counselling*, 35 (2), 137-156.

- Prokop, M. (1990). Children of divorce: Relearning happiness. *Momentum*, 21 (2), 72-73.
- Rayment, J. (2006). Child and youth care as psychotherapy. *Reclaiming Children and Youth: the Journal of Strength-based Interventions*, 15 (2), 85-88.
- Repka, J. (1999). Seton Center: a family systems approach. *Momentum*, 30 (1), 14-16.
- Robbins, T. ve Carter, M. (1998). Family builders: counseling families in Catholic schools. *Momentum*, 29 (3), 31-33.
- Ron, K., Rosenberg, R., Melnick, T. ve Pesses, D. (1990). Family therapy alone is not enough: Or, the dirty story of Dorian. *Contemporary Family Therapy*, 12 (1), 35-48.
- Rotter, J. ve Boveja, M. (1999). Family therapists and School Counselors: a collaborative endeavor. *Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 7 (3), 276-279.
- Ryan, B., Barham, R. ve Fine, M. (1985). The functional role of school problems in a child's family. *Interchange*, 16 (4), 113.
- Schneiders, J., Nicolson, N., Berkhof, J., Feron, E., van Os, J., ve de Vries, M. (2006). Mood reactivity to daily negative events in early adolescence: relationship to risk for psychopathology. *Developmental Psychology*, 42 (3), 543-554.
- Sigfusdottir, I., Farkas, G., ve Silver, E. (2004). The role of depressed mood and anger in the relationship between family conflict and delinquent behavior. *Journal of Youth and Adolescence*, 33 (6), 509-515.
- Sheridan, S. ve Kratochwill, T. (2007). *Conjoint behavioral consultation: Promoting family-school connections and interventions* New York: Springer.
- Siu, A. ve Shek, D. (2005). Relations between social problem solving and indicators of interpersonal and family well-being among Chinese adolescents in Hong Kong. *Social Indicators Research*, 71 (1-3), 517-539
- Smith, A. (1977). Encountering the family system in school related behavior problems. A paper presented at the National Association of School Psychologists Convention, Cincinnati, Ohio, March.
- Smith, D. (1989). A joint venture in counselor education: The Clovis family counseling center. *Counselor Education and Supervision*, 28 (3), 253-258.
- Snyder, J., Cramer, A., A Frank, J. ve Patterson, G. (2005) The contributions of ineffective discipline and parental hostile attributions of child misbehavior to the development of conduct problems at home and school. *Developmental psychology*, 41 (1), 30-41.
- Soriano, M. (2004). SBFC: a caring, culturally congruent bridge to diverse communities. Proceedings of the 2004 Oxford Symposium in SBFC. San Bruno: Institute for School-Based Family Counseling.
- Sourander, A., Multimaki, P., Nikolakaros, G., Haavisto, A., Ristkari, T., Helenius, H., Parkkola, K., Piha, P., Tamminen, T., Moilanen, I., Kumpulainen, K. ve Almqvist, F. (2005). Childhood predictors of psychiatric disorders among boys: a prospective community-based follow-up study from age 8 to early adulthood. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 44 (8), 756-767

- Stark, K., Brookman, C. ve Frazier, R. (1990). A comprehensive school-based treatment program for depressed children. *School Psychology Quarterly*, 5 (2), 111-140.
- Steward, R., Jo, H., Murray, D., Fitzgerald, W., Neil, D., Fear, F., and Hill, M. (1998). Psychological adjustment and coping styles of urban African American high school students. *Journal of Multicultural Counseling and Development*, 26 (2), 70-82
- Stinchfield, T. (2004). Clinical competencies specific to family-based therapy. *Counselor Education and Supervision*, 43 (4), 286-292.
- Stone, G. ve Peeks, B. (1986a). The use of strategic family therapy in the school setting: A case study. *Journal of Counseling and Development*, 65 (4), 200-203.
- Stone, G. ve Peeks, B. (1986b). Some strategies for readers: Response to Patterson. *Journal of Counseling and Development*, 65 (4), 204.
- Sun, Y. ve Li, Y. (2002). Children's well-being during parents' marital disruption process: a pooled time-series analysis. *Journal of Marriage and Family*, 64 (2), 472- 488.
- Tan, V. (2004). Evaluation of a school-based cancer education programme and its impact on peer acceptance for children with cancer. Proceedings of the 2004 Oxford Symposium in SBFC. San Bruno: Institute for School-Based Family Counseling.
- Taylor, D. (1986). The child as go between: Consulting with parents and teachers. *Journal of Family Therapy*, 8 (1), 79-89.
- Taylor, G. (2000). *Parental involvement: a practical guide for collaboration and teamwork for students with disabilities*. New York: C.C. Thomas
- Terry, L. (2002). Family counseling in the schools: a graduate course. *Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 10 (4), 419-428.
- Thomas, C. ve Corcoran, J. (2003). Family approaches to attention deficit hyperactivity disorder: a review to guide school social work practice. *Children and Schools*, 25 (1), 19-34.
- Trailer, C. (2004). Crisis intervention in SBFC. Proceedings of the 2004 Oxford Symposium in SBFC. San Bruno: Institute for School-Based Family Counseling.
- Tyson, H. (1999). A load off teachers' backs: coordinated school health programs. *Phi Delta Kappan*, 80 (5), 1-8.
- Valdez, C., Carlson, R., ve Zanger, D. (2005). Evidence-based parent training and family interventions for school behavior change. *School Psychology Quarterly*, 20 (4), 403-433.
- Van Velsor, P. ve Cox, D. (2000). Use of collaborative drawing technique in school counseling practicum: an illustration of family systems. *Counselor Education and Supervision*, 40 (2), 141-152.
- Wattenberg, S. ve Kagle, J. (1986). School social work referrals for family therapy. *Social Work in Education*, 8 (4), 231-242.
- Webb-Watson, L. (1988). Larger system interviewing: Expanding resources for change. *Family Therapy Collections*, 24, 119-130.
- Weist, M., Rubin, M., Moore, E., Adelsheim, S., ve Wrobel, G. (2007). Mental health screening in schools. *Journal of School Health*, 77 (2), 53-58.

- Wendt, R. ve Zake, J. (1984). Family systems therapy and school psychology: Implications for training and practice. *Psychology in the Schools*, 21 (2), 204-210.
- Wetchler, J. (1986). Family therapy of school-focused problems: A macrosystemic perspective. *Contemporary Family Therapy*, 8 (3), 224-240.
- Wideman, J. ve Wideman, E. (1995). Family systems-oriented school counseling. *School Counselor*, 43 (1), 66-73.
- Wilcoxon, A. (1986). Family counseling practices: Suggested reading guide for School Counselors. *School Counselor*, 33 (4), 272-278.
- Wilcoxon, A. ve Comas, R. (1987). Contemporary trends in family counseling: What do they mean for the School Counselor? *School Counselor*, 34 (3), 219-225.
- Wild, L., Flisher, A. ve Lombard, C. (2004). Suicidal ideation and attempts in adolescents: associations with depression and six domains of self-esteem. *Journal of Adolescence*, 27 (6), 611-624.
- Williams, G. (1988). School Counselors using group counseling with family-school problems. *School Counselor*, 35 (3), 169-178.
- Williams, G. (2000). The application of solution-focused brief therapy in a public school setting. *Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 8 (1), 76-78.
- Williamson, L. (1997). Parents as teachers of children program (PATCH). *Professional School Counseling*, 1 (2), 7-12.
- Woods, B. (2005). A school-based preventive depression programme trial. Proceedings of the 2005 Oxford Symposium in SBFC. San Bruno: Institute for School-Based Family Counseling.
- Woody, R. (1989). Working with families: A school psychology training perspective. *Professional School Psychology*, 4 (4), 257-260.
- Yeung, K. (2005). Innovative collaboration with schools: "Uncle-long-legs" letter box and "Y2K ICQ counseling project." Proceedings of the 2005 Oxford Symposium in SBFC. San Bruno: Institute for School-Based Family Counseling.
- Yeung, K. (2007) Comment made during the presentation Quality parenting project: implications for SBFC from the study of core values on parenting. Paper presented at the Fifth Oxford Symposium in School-Based Family Counseling held at Robert Black College, University of Hong Kong, June 24 – 29, 2007.
- Yip, P., Liu, K., Lam, T., Stewart, S., Chen, E. ve Fan, S. (2004). Suicidality among high school students in Hong Kong, SAR. *Suicide and Life-threatening Behavior*, 34 (3), 284-297.
- Zimmer-Gembeck, M. ve Locke, E. (2007). The socialization of adolescent coping behaviours: relationships with families and teachers. *Journal of Adolescence*, 30 (1), 1-16.
- Zuccone, C. ve Amerikaner, M. (1986). Counseling gifted underachievers: A family systems approach. *Journal of Counseling and Development*, 64 (9), 590-592.

9. BÖLÜM

BİREYSEL PSİKOLOJİK DANIŞMA ve REHBERLİK HİZMETLERİ (BİREYLE PSİKOLOJİK DANIŞMA)

Ezgi ÖZEKE KOCABAŞ¹

Hedef Kazanımlar

Hazırlık Soruları

Bireysel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri

Kişisel-Sosyal Rehberlik ve Psikolojik Danışma Kapsamında Yer Alabilecek
Konulara Örnekler

Psikolojik Danışma Nedir?

Psikolojik Danışma Hizmeti

Psikolojik Danışmanın Temel İlkeleri ve Bazı Özellikleri

Etkili Psikolojik Danışmanların Özellikleri

Psikolojik Danışmanların Eğitimi

Okullarda Psikolojik Danışma Süreci

Kişisel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Kapsamı İçinde Öğretmenlerin
Sorumlulukları

Özet

Değerlendirme Soruları

Tartışma Sorusu

Değerlendirme Testi

Cevap Anahtarı

Kaynakça

Tavsiye Edilen Okumalar

1 Yrd. Doç. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, ezgiozeke@gmail.com

Kaynakça

- Can, G. (Ed.) (2002). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Corey, G. (2005). *Psikolojik danışma, psikoterapi kuram ve uygulamaları*. Ankara: Mentis Yayınevi.
- Cormier, S. & Hackney, H. (2013). *Psikolojik Danışma: Stratejiler ve Müdahaleler* [Counseling Strategies and Interventions]. (S.Doğan (Ed.), B.Yaka (Yrd.Ed.), M.Özekes, D.Yelda Kağnıcı, M.Aladağ, E.Özke Kocabaş, S.Denizli, E.Ercan, İ.Koç, N. Topkaya, Çev.). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çetinkaya, R. (2015). *Psikolojik danışmanlıkta meslek etiği ve yasal konular*. Bursa: Alfa Aktüel.
- Doğan, S. (1999). *Çözüm-odaklı kısa süreli terapi: Kuramsal bir inceleme*. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2(12), 23-38.
- Hackney, H. & Cormier, L. S.(2008). *Psikolojik danışma ilke ve teknikleri: Psikolojik yardım süreci el kitabı*. (T. Ergene, S. Aydemir Sevim Çev.) Ankara: Mentis Yayıncılık. (Orjinal eser 2005 yılında basılmıştır)
- Kepçeoğlu, M. (1999). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. (12. Basım). İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Korkut-Owen, F.; Owen, D.W. (2008). *School counselor's role and function: School administrators' and counselors' opinions*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 41, 1, 207-221.
- Kuzgun, Y. (1988). *Rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları:9.
- Meier, S. T., Davis, S.R. (2006). *Psikolojik Danışma: Temel Ogeler* [The elements of counseling]. (Dogan, S., Bektas, D.Y., Ozeke Kocabas, E., ve Denizli, S.; Çev.). Ankara: Pegem Yayınevi (Orijinal çalışma 2005'te yayınlanmıştır).
- Meydan, B. (2013). *Çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma: Okullardaki etkililiği üzerine bir inceleme*. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4 (39), 120-129.
- Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği (2009) <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/68.html> (erisim tar. Nisan 2015)
- Schmidt, J.J. (2008). *Counseling in Schools*. 5th Edition. Boston: Pearson.
- Sklare, G. B. (1997). *Brief counseling that works: A solution-focused approach for school counselors*. California: Corwin Pres, Inc.
- Tan, H. (1992). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik: Teori ve Uygulama*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Terzi, Ş.; Ergüner-Tekinalp, B.; Leuwerke, W. (2011). *Psikolojik danışmanların okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri modeline dayalı olarak geliştirilen kapsamlı psikolojik danışma ve rehberlik programını değerlendirmeleri*. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 1, 1, 51-60.
- Türk PDR Derneği (2011). PDR Alanında Çalışanlar için Etik Kurallar. Ankara. <http://pdr.org.tr/userfiles/file/etik.pdf> adresinden elde edilmiştir.
- Yeşilyaprak, B. (2015). *İlk ve Ortaöğretimde Gelişimsel Rehberlik*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yeşilyaprak, B. (2003). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri: Gelişimsel yaklaşım*. 6.baskı. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Yüksel-Şahin, F. (2015). *Psikolojik danışmanlar için el kitabı*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Tavsiye Edilen Okumalar

- Egan, G. (1994). *Yardım becerileri alıştırımları*. Çeviren: Füsun Akkoyun. Ankara: Form Ofset.
- Usaklı, H. (2012). *Discourse Analyses in Psychotherapy, Counseling and Guidance With the example of Rogers, Perls, Ellis and Gloria A Reference Book for Interpretation* Saarbrücken: L. A. P., ISBN:978-3-8484-0449-0
- Voltan-Acar, N. (2003). *Terapötik iletişim. Kişilerarası ilişkiler* (Geliştirilmiş 4. Baskı). Ankara: US-A Yayıncılık.

10. BÖLÜM

OKUL REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETLERİNDE GRUP ÇALIŞMALARI ve UYGULAMALARI

Ercan KOCAYÖRÜK¹

Hedef Kazanımlar

Hazırlık Soruları

Okulun, Psikolojik Danışmanların Yaklaşımını Belirlemesi

Grupla Psikolojik Danışma ve Grup Rehberliği

Okullarda Grup Çalışmaları: Geliştiren ve Engelleyen Faktörler

Grup Büyüklüğü

Öğrencilerin Katılımı: Gönüllülük İlkesi

Grup Kuralları (Normları)

Grupla Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulamalarının

Okul Rehberlik Hizmetlerine Sağladığı Katkılar

Özet

Değerlendirme Soruları

Tartışma Sorusu

Değerlendirme Testi

Kaynakça

Tavsiye Edilen Okumalar

1 Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, kocayoruk@comu.edu.tr

Kaynakça

- Bowman, R. P. (1987). Small-Group Guidance and Counseling in Schools: A National Survey of School Counselors. *School Counselor*, 34 (4), 256-62.
- Bowman, V. E. (1990). Preparation for group therapy: The effects of preparer and modality of group process and individual functioning. *Dissertation Abstracts International*, 52(01), 80.
- Corey, G. (2001). *Theory and practice of counseling and psychotherapy*. (6th ed.). Pacific Grove, CA: Brooks/Cole Publishing Co.
- Corey, M., & Corey, G. (2002). *Groups: process and practice*. (6 Th ed.). Pacific Grove, CA: Brooks and Cole.
- Erford, B. T. (Ed.). (2003). *Transforming the school counseling profession*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Gazda, G., Ginter, E., & Horne, A. (2001). *Group counseling and group psychotherapy: Theory and application*. Boston: Allyn & Bacon.
- Gladding, S. T. (2003). *Group work: A counseling specialty* (4th ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill.
- Jacobs, E.E., Masson, R.L., & Harvill, R.L. (2002). *Group counseling strategies and skills* (5th ed.). Belmont, CA: Thomson Brooks/Cole.
- Kohn, A. (1991). "Caring Kids: The Role of the Schools." *PHI DELTA KAPPAN* 72/7 496-506
- Myrick, R. D. (2003). *Developmental guidance and counseling: A practical approach* (4th ed.). Minneapolis, MN: Educational Media.
- Rychlak, J. F. (1985). *A philosophy of science for personality theory* (2nd ed.) Malabar, FL: Krieger.
- Stone, C. B., & Dahir, C. A. (2006). *The transformed school counselor*. Boston: Houghton Mifflin.
- Voltan-Acar, N. (2012). *Grupla Psikolojik Danışma: İlke ve Teknikler*. Ankara: Nobel Yayınevi

Tavsiye Edilen Okumalar

- Grupla Psikolojik Danışma Edtörler: Ayhan Demir & Selda Koydemir Ankara: Pegem Akademi.

11. BÖLÜM

MESLEKİ REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Yaşar BARUT¹

Volkan DURAN²

Hedef Kazanımlar
Hazırlık Soruları
Giriş
Kariyer, Meslek ve İş Kavramlarının Kapsamı ve Tanımı
Eğitsel ve Mesleki Rehberlik
Kariyer Rehberlik Programları
İlköğretim Birinci Kademe Kariyer Programlarının Amaçları
İlköğretim İkinci Kademe Kariyer Programlarının Amaçları
Lisede Kariyer Programlarının Amaçları
Meslek Seçimini Etkileyen Bireysel Faktörler
Bireysel İhtiyaçlar
Yetenek
Tutum ve İlgiler
Kişilik
Bütünsel Beyin Modeli
Jung'un Kişilik Kuramı
Sullivan'ın Kişilik Kuramı
Diğer Bireysel Faktörlere Kısaca Bir Bakış
Meslek Seçimini Etkileyen Sosyal Faktörler
Özet
Değerlendirme Soruları
Değerlendirme Testi
Cevap Anahtarı
Kaynakça

1 Yrd. Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, yasarbarut@yahoo.com

2 Arş. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, volkan.duran8@gmail.com

Kaynakça

- Akın, A. (2008). *Mesleki Rehberlik, Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, İstanbul: Okutan Yayınları.
- Akdeniz, S. (2009) Ergenlerin Meslek Kararı Verme Yetkinliklerinin, Algılanan Ana-Baba Tutumu ve Bazı Özlük Nitelikleri Açısından İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Altok, T. (2009). Çalışanların Motivasyonunu Etkileyen Faktörlere İlişkin Hizmet Ve İmalat İşletmelerinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma, Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yönetim Ve Organizasyon Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Atak, H. (2011). Kimlik Gelişimi ve Kimlik Biçimlenmesi: Kuramsal Bir Değerlendirme, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-*Current Approaches in Psychiatry*; 3(1):163-213.
- Bacanlı, F. (2011).Özellik Faktör Uyumlu Kuramlar, Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı Kuramdan Uygulamaya, (Edts. Yeşilyaprak, B.), Ankara: Pegem Akademi.
- Başaran, I. (2004) Etkili Öğrenme Ve Çoklu Zekâ Kuramı: Bir İnceleme, *Ege Eğitim Dergisi* 2004 (5): 7-15.
- Duran, V. (2014) Öğretmen Adaylarının Hipotetik-Yaratıcı Akıl Yürütme Becerilerinin Bilimsel Epistemolojik İnançları, Öğrenme Stilleri ve Demografik Özellikleri Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretimi Ana Bilim Dalı, Muğla.
- Gardner, H. (1993). *Multiple Intelligence: The Theory in Practice*. New York: Basic Books.
- Fordham, F. (2001). *Jung Psikolojisinin Ana Hatları*, İstanbul: Say Yayınları.
- Hamamcı, Z. (2011). Kariyer Eğitim Programları, *Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı Kuramdan Uygulamaya*, (Edts. Yeşilyaprak, B.), Ankara: Pegem Akademi.
- Herrmann, N. (2003). *İş Yaşamında Bütünsel Beyin*, İstanbul: Hayat Yayınları.
- Holland, J. L. (1997). *Making Vocational Choices: A Theory of Vocational Personalities and Work Environments*. (3 ed.) Lutz, FL: Psychologica
- Korkut, F. (2007). Psikolojik Danışmanların Mesleki Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ile İlgili Düşünceleri ve Uygulamaları, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 32187-197
- Köksalan, B. (2013). *Bireyi Tanıma Teknikleri*, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Ankara: Anı Yayınları.
- Koroğlu, Ö. (2015). Meslek Seçimi İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi: Turizm Rehberliği Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.19, S.2, s.137-157
- Köse,S. Sayar, K. Ak,İ. Aydın,N. Kalelioğlu,Ü. Kırpınar,İ. Reeves,R.A. Pryzbeck,T.R. Cloninger,C.R. (2004). Mizaç ve Karakter Envanteri (Türkçe TCI): Geçerlik, Güvenirli ve Faktör Yapısı *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*;14:107-131
- Kuzgun, Y. (2006). *Meslek Gelişimi ve Danışmanlığı*. Ankara: Nobel Yayın.

- Sapmaz, F. (2008). *Bireyi Tanıma Teknikleri, Psikolojik Danışma*, İstanbul: Okutan Yayınları.
- Selçuk, Z. (2003). *Bireyi Tanıma Teknikleri*. Nobel Yayınları: Ankara
- Sevim, S. A. (2011). Kariyer Danışmanlığı Süreci, *Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı Kuramdan Uygulamaya*, (Edts. Yeşilyaprak, B.), Ankara: Pegem Akademi.
- Siyez, D.M. (2011). Gelişimsel Yaklaşımlar, *Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı Kuramdan Uygulamaya*, (Edts. Yeşilyaprak, B.), Ankara: Pegem Akademi.
- Sharp, D. (1987). *Personality Types, Jungs Model of Typology*, Canada: Inner City Books.
- Strong, E. K. (1968). *Strong Vocational Interest Blank For Women*. Stanford, California: Stanford University Press.
- Şerif, M. (1964): *Sosyal Kuralların Psikolojisi*, İstanbul: Alan Yayıncılık,.
- Özyürek, R. (2011). Sosyal-Bilişsel Yaklaşımlar, *Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı Kuramdan Uygulamaya*, (Edts. Yeşilyaprak, B.), Ankara: Pegem Akademi.
- Özyürek, R. (2013). *Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Kuramları*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Uysal, Ş (1970). İlgî ve Çeşitli Değişkenlerle Olan İlişkileri, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3,1:47-56.
- Ültanır, E. (2002). *Eğitsel ve Mesleki Rehberlik, Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Vallerand, R.J., Salvy, S., Mageau, A. Elliot., E. Denis, P.L., Grouzet, F.M.E., Blanchard, C. (2007) On the Role of Passion in Performance, *Journal of Personality* 75:3, 505-534
- Yeşilyaprak, B. (2012). Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığında Paradigma Değişimi ve Türkiye Açısından Sonuçlar: Geçmişten Geleceğe Yönelik Bir Değerlendirme, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. Educational Sciences: Theory & Practice* - 12(1) Kış/Winter 97-118

12. BÖLÜM

LİSELERDE REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Hakan UŞAKLI¹

Hedef Kazanımlar

Hazırlık Soruları

Giriş

Lise Yılları

Liselerin Rehberlik ve Psikolojik Danışma Açısından Önemi

A) Lise Öğrencilerinin Fiziksel, Bilişsel Ve Davranışsal Özellikleri

B) Yönlendirme

Alan ve Meslek Seçiminde Yapılan Önemli Yanlışlar

Öğrencinin Alan ve Meslek Seçiminde Aileye Tavsiyeler

9. Sınıf – 1. Etkinlik

FORM-1

Okul Rehberlik Hizmetlerinde Yeterlilik Alanları

C) Sınav Kaygısı

Sınav Kaygısına Kuramsal Bir Bakış

Sınav Kaygısını Azaltmayla İlgili Yöntemler

Değerlendirme Soruları

Tartışma Sorusu

Değerlendirme Testi

Cevap Anahtarı

Kaynakça

Tavsiye Edilen Okumalar

Kaynakça

- American School Counselor Association (ASCA) <http://www.schoolcounselor.org/> 28 Nisan 2016 erişim.
- Karakuş, N. (2016). Ders ve Meslek Seçimi www.mebk12.meb.gov.tr/.../29102152_derssecimi.ppt 30 Nisan 2016 erişim
- Miller, P. H. (2008). *Gelişim Psikolojisi Kuramları* (Çev.Z. Gültekin). Ankara: İmge
- Onur, B. (1974) 16-19 Yaş Grubunun Eğitiminin Psikolojik Yönleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 1 (7) 183- 191
- Öner, N. (1990). *Sınav Kaygısı Envanteri El Kitabı*. İstanbul: YÖRET.
- Resmi Gazete (1995). 27 Ocak 1995 22184 <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/22184.pdf> 29 Nisan 2016 Erişim
- Selçuk, Z. (2010). *Eğitim Psikolojisi*. (10. Baskı). Ankara: Nobel.
- Vagg, P. R., & Spielberger, C. D. (1995). Treatment of test anxiety: Applications of the transactional process model. In C. D. Spielberger & P. R. Vagg (Eds.). *Test Anxiety: Theory, Assessment, and Treatment*. (pp. 197-215). Washington, D.C.: Taylor & Francis
- Uşaklı, H. & Yapıcı, Ş. (2001), "Grup Rehberliğinin Sınav Kaygısına Etkisi Üzerine Öğrenci Görüşleri", *A.K.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi II* (2), 101-114. ISSN 1302-1265
- Uşaklı, H. (2000). *Grup Rehberliğinin Sınav Kaygısına Etkisi Üzerine Öğrenci Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tavsiye Edilen Okumalar

- Yörükoğlu, A. (1989). *Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunlar*. İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım.

13. BÖLÜM

YÜKSEKÖĞRETİMDE REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Hakan SARIÇAM¹

Hedef kazanımlar

Hazırlık Soruları

Neden Yükseköğretimde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Önemlidir?

Yükseköğretimde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberliğin Tarihçesi

Dünyada Yükseköğretimde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik

Türkiye'de Yükseköğretimde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik

Yükseköğretimde Sunulan Rehberlik Türleri

Problem Alanına Göre Sunulan Rehberlik Türleri

Kişisel Rehberlik

Aile Özlemi

Duygusal Problemler

Toplumsal Sorunlar

İletişim Becerileri

Eğitsel Rehberlik

Mesleki Rehberlik

Kariyer Gelişimi ve Mesleki Yetkinlik Kazanma

Birey Sayısına Göre Sunulan Rehberlik Hizmetleri

Bireysel Rehberlik

Grupla Rehberlik

1 Yrd. Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi, hakan.saricam@dpu.edu.tr

Kaynakça

- Ateş, B. (2014). *Üniversite öğrencilerinin sosyal fobi ile başa çıkmalarında çözüm odaklı grupla psikolojik danışmanın etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Bilge, F. (1996). *Danışandan hızalan ve bilişsel davranışsal yaklaşımlarla yapılan grupla psikolojik danışmanın üniversite öğrencilerinin kızgınlık düzeyleri üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Buluş, M. (1997). Üniversite öğrencilerinde yalnızlık. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 82-90.
- Cüceloğlu, D. (2010). *İnsan ve davranışı*. (20. Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Çakıl, N. (1998). *Grupla sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Çelik Örcü, M. (2005). *The effects of stress management training program on perceived stress, self-efficacy and coping styles of university students*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Çolak, T. S. (2010). *Logoterapi yönelimli grupla psikolojik danışmanın sosyal fobi üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Demir, A. (1990). *Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerini etkileyen bazı etmenler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Duy, B. (2003). *Bilişsel-davranışçı yaklaşıma dayalı grupla psikolojik danışmanın yalnızlık ve fonksiyonel olmayan tutumlar üzerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Filiz, H. (2007). *Gençlerde sigaradan korunma konusunda bir müdahale programının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Gizir, C. A. (2010). Üniversite Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezleri'nin rol ve işlevleri: Gelişmeler ve sınırlılıklar. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 11-25.
- Halmatov, S. (2014). *Türkiye'de psikolojik danışma ve rehberliğin gelişim süreci*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Heppner, P. P., & Neal G. W. (1983). Holding up the mirror: Research on the roles and functions of counseling centers in higher education. *The Counseling Psychologist*, 11, 81-98.
- İlbay, A. B. (2014). *Çözüm odaklı kısa süreli grupla psikolojik danışmanın üniversite öğrencilerinin tükenmişlik düzeyleri üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Kessler, R. C. (2009). Sociology and psychiatry. In: Sadock, B. J., Sadock, V.A., Ruiz, P. Eds. *Kaplan & Sadock Comprehensive Textbook of Psychiatry*. (pp 707-716). Philadelphia, LWW.
- Kuzgun, Y. (2000). *Mesleki danışma uygulama-kuramlar*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- McLean, K. C. (2005). Late adolescent identity development: Narrative meaning making and memory telling. *Developmental Psychology*, 41(4), 683-691.

- Narrow, W. E., Rubiostipeç, M. (2009). Epidemiology. In: Sadock BJ, Sadock VA, Ruiz P. Eds. *Kaplan & Sadock Comprehensive Textbook of Psychiatry*. (pp.754-771). Philadelphia, LWW.
- NASPA. 15 Haziran 2015 tarihinde <https://www.naspa.org/> sitesinden alınmıştır.
- Özgüven, İ. E. (1990). Ülkemizde psikolojik danışma ve rehberlik faaliyetlerinin dünü ve bugünü, *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1 (1), 4-15.
- Pişkin, M. (2006). *Türkiye'de psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin dünü, bugünü ve yarını*. İçinde Hesapçoğlu, M. ve Durmuş, A. (Ed.) Türkiye'de eğitim bilimleri bir bilonço denemesi, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Safran, M., Kan, A., Üstündağ, M. T., Birbudak, T. S., & Yıldırım, O. (2014). 2013 KPSS sonuçlarının öğretmen adaylarının mezun oldukları alanlara göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 39(171), 13-25.
- Sapmaz, F. (2011). *Bilişsel davranışçı yaklaşıma dayalı grupla psikolojik danışmanın sosyal anksiyete, reddedilme duyarlılığı ve kişilerarası duyarlılık üzerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Sarıçam, H. (2014a). Öz-derin düşüncüyü azaltmaya yönelik çözüm odaklı kısa süreli grupla psikolojik danışma programı. İçinde (Editör: A. Akın ve Ü. Akın), *Çözüm odaklı kısa süreli grupla psikolojik danışma uygulamaları - teori ve grupla danışma programları* (ss. 133-166). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Sarıçam, H. (2014b). *Çözüm odaklı kısa süreli yaklaşıma dayalı bir müdahale programının rumi-nasyon üzerinde etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Sakarya Üniversitesi.
- Sılacı, Z. (2010). *Hizmet alanlar açısından, sosyal bir statü olarak eğitimde rehberlik ve psikolojik danışma: Bursa örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Sevinç, S. (2010). *Mersin Üniversitesi birinci sınıf öğrencilerinin akademik, sosyal, kişisel ve kurumsal uyumlarını olumsuz etkileyen faktörlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Sevinç, S., & Gizir, C. A. (2014). Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin bakış açılarından üniversiteye uyumu olumsuz etkileyen faktörler (Mersin Üniversitesi örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri-Educational Sciences: Theory & Practice*, 14(4), 1285-1308.
- Tan, H. (2000). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Tan, H. (1974). Ülkemizde psikolojik danışma ve rehberlik çalışmalarında gelişmeler ve sorunlar. *Tecrübi Psikoloji Çalışmaları*, 11, 33-48.
- TUİK. (2014). İşgücü istatistikleri, 2014. 15 Temmuz 2015 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18645> sitesinden alınmıştır.
- Upcraft, M. L., Gardner, J. N. et al. (1989). *The freshman year experience: Helping students survive and succeed in college*. New York: Jossey- Bass Publishers.
- URL 1. 20 Temmuz 2015 tarihinde <http://iac-irtac.org/history-of-iac> sitesinden alınmıştır.
- URL 2. 20 Temmuz 2015 tarihinde <http://www.yok.gov.tr/documents/10279/29816/2547+say%C4%B1%C4%B1%20Y%C3%BCksek%C3%B6%C4%9Fretim+Kanunu/f439f90b-7786-464a-a48f-9d9299ba8895> adresinden alınmıştır.

- URL 3. 10 Ağustos 2015 tarihinde <http://www.osym2015.com/node/465> sitesinden alınmıştır.
- URL 4. 10 Ağustos 2015 tarihinde <http://www.theguardian.com/world/interactive/2012/may/31/european-students-statistics-interactive> sitesinden alınmıştır.
- YÖK. (2015). Pedagojik formasyonla ilgili sık sorulan sorular. 9 Ağustos 2015 tarihinde <http://www.yok.gov.tr/web/guest/pedagojik-formasyonla-igili-sss> sitesinden alınmıştır.
- Yörükoğlu, A. (2007). *Gençlik çağı. Ruh sağlığı ve ruhsal sorunlar*. (13. Baskı). İstanbul: Özgür Yayınları.
- WHO- Women's Mental Health Report: An Evidence Based Review. (2000). http://www.who.int/mental_health/media/en/67.pdf

14. BÖLÜM

ÖZEL EĞİTİM ve PSİKOLOJİK DANIŞMA-REHBERLİK

Abdullah Nuri DİCLE¹

Hedef Kazanımlar

Hazırlık Soruları

Temel Kavramlar

Özel Eğitimin Amaçları ve Temel İlkeleri

Özel Eğitimin Önemi

Özel Eğitimin Tarihçesi

Özel Eğitimin Yaygınlığı

Özel Eğitim Gerektiren Engele Neden Olan Etmenler

Özel Eğitim Gerektiren Engeli Önleme

Özel Eğitim Gerektiren Çocukların Gereksinimleri

Özel Eğitimde Değerlendirme ve Tanılama

Özel Gereksinimli Bireylerin Sınıflandırılması

Özel Eğitimde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri

Kaynaştırma

Türkiye’de Kaynaştırma Uygulamalarının Durumu

Kaynaştırma Uygulamasının Amaçları

Kaynaştırmanın İlkeleri

Kimler Kaynaştırma Eğitimi Alabilir?

Başarılı Bir Kaynaştırma Uygulamasının Bireylere Yararları

Kaynaştırma Uygulaması Türleri

1 Yrd. Doç. Dr., Sinop Üniversitesi, andicle@sinop.edu.tr

Kaynakça

- Akçamete, G., (2003), "İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar," A. Ataman (Editör), Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Akçamete, G., ve Kaner, S., (1999), Cumhuriyet'in 75. Yılında Çocuğa Yönelik Özel Eğitim Çalışmaları, 2. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi: Cumhuriyet ve Çocuk İçinde (s. 395-405). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- Aker, G., (2014), Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki Tutumları, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Akın, A., (2008), "Özel Eğitim ve Rehberlik", R. Abacı (Editör), Psikolojik Danışma ve Rehberlik, İstanbul: Okutan Yayınları.
- Aksoy, V., (2008), Rehber Öğretmenlerin Özel Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberliğe İlişkin Öz Yeterlik Algıları, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Aral, N. ve Gürsoy, F., (2007), Özel Eğitim Gerektiren Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş, İstanbul: Morpa Yayıncılık.
- Arman, J. F., (2002), "A Brief Group Counseling Model to Increase Resiliency of Students With Mild Disabilities," *Journal of Humanistic Counseling, Education and Development*, 41, 120-128.
- ASCA, (2004), "Position Statement: Special-Needs Students," *American School Counselor Association*.
- Ataman, A., (2003), "Özel Gereksinimi Olan Çocuklar ve Özel Eğitim", A. Ataman (Editör), Özel Eğitime Giriş. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Atay, M., (1995), Özürlü Çocukların Normal Yaşlılarıyla Birlikte Eğitim Aldıkları Kaynaştırma Programlarına Karşı Öğretmen Tutumları Üzerine Bir İnceleme, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Avcı, N. ve Bal, S., (1999). "Okul Öncesi Dönemdeki Engelli Çocukların Normal Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Entegrasyonu", *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, 1(1),22-27.
- Aydın, E., (2009), Rehberlik ve Araştırma Merkezi Yönetici ve Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi (İstanbul İli Örneği), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aysev, A., (2001), Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu ve Özgül Öğrenme Güçlüğü , Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Azap, S., (2011), Özel Eğitim Merkezlerinin Amaç, Yapı ve Süreç Açısından Veli Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Balaban, Y., (2014), Resmi Özel Eğitim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerinin Okul Kültürü Algıları, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Barut, Y., (2010), Özel Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik, M. Güven (Editör), Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Ankara: Anı Yayıncılık.

- Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, (2000), Özürlülere Hizmet Veren Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kurum Ve kuruluşları İşbirliği ve Koordinasyon Toplantıları Sonuç Raporları, Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Batu, E. S., (2000), "Kaynaştırma, Destek Hizmetler ve Kaynaştırmaya Hazırlık Etkinlikleri", Özel Eğitim Dergisi, 2, 35-45.
- Batu, S. & Kırcaali İftar, G., (2005), Kaynaştırma, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Baykoç Dönmez, N.,(2014), "Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitim", N. Baykoç (Editör), Özel Eğitim, Ankara: Eğitim Kitap.
- Bilen, E., (2007), Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlarla İlgili Görüşleri ve Çözüm Önerileri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi
- Bilir, Ş., (1986), Özürlü Çocuklar ve Eğitimleri. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü.
- Bir, A., Tüzünak, S., Altınbaş,B., Avan,M., (2006), Kaynaştırma Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Tutumlar, Kırıkkale.
- Carpenter, S.L.,King-Sears,M.E., & Keys, S. G., (1998), "Counselors +Educators+Families as a Transdisciplinary Team = More Effective Inclusion for Students with Disabilities," Professional School Counseling, 2, 1.
- Cavkaytar, A. ve Diken, İ. H., (2005), Özel Eğitime Giriş, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Çağlar, D., (1990),Türkiye deki Özel Eğitimin Bugünkü Durumu ve Sorunları, Eğitim Bilimleri 1.Ulusal Kongresi Bildirileri, C.II, Ankara.
- Çayır, A. , (2009), Öğrenme Güçlüğü Çeken Bir İlköğretim 3. Sınıf Öğrencisinin Kaynaştırma Sınıfındaki Sosyal Uyum Becerilerinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Çolak, A., (2009), Kaynaştırma Uygulanan Bir İlköğretim Sınıfındaki Sosyal Yeterlilik Özelliklerinin Betimlenmesi ve İyileştirilmesi Çalışmaları, Anadolu Üniversitesi: Eğitim Fakültesi Yayınları. No: 110.
- Darıca, N., (1992). "Özürlü Çocukların Eğitiminde Entegrasyonun Önemi". 1.Ulusal Özel Eğitim Kongresi, Ya-PA Yayınları; 183-185, İstanbul.
- Demir, C., (2015), Kaynaştırma Eğitiminin Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunların Değerlendirilmesine Yönelik Nitel Bir Çalışma, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zirve Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Dikici Şığırtmaç, A. ve Deretarla Gül, E., (2008), Okul Öncesinde Özel Eğitim, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Diler, N., (1998). "Kaynaştırma Kavramı Kaynaştırma Uygulamaları Ve Etkili Kaynaştırma İçin Yapılması Gerekenler", 8. Ulusal Özel Eğitim Kongresi, Edirne.
- Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Enç, M., (1974), Ruh Sağlığı Bilgisi, İstanbul: İnkılâp ve Aka Kitabevleri.

- Enç, M., Çağlar, D., Özsoy, Y., (1981), *Özel Eğitime Giriş*, Ankara: Sevinç Matbaası.
- Ercan, Z., Haktanır, G., (2001), "Kaynaştırılmış Ortamda Normal Gelişim Gösteren 8-11 Yaşlarındaki Çocukların Öğrenme Güçlüğü Olan Akranlarına Karşı Tutumlarının İncelenmesi", *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, I, 4-5, 78-92
- Erdem, M. ve Akman, Y., (2005), *Gelişim ve Öğrenme*, Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Eripek, S. (2003), "Zeka Geriliği Olan Çocuklar," A. Ataman (Editör), *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Eripek, S. (2003). *Okul Öncesi Dönemde Özel Eğitim*. TC. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını No:756, 16-41.
- Eripek, S. ve Ark., (1997), *Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Özel Eğitime Giriş*, Ankara: Karatepe Yayınları.
- Eripek, S., (2006), "Özel Eğitim: Cumhuriyetten Günümüze", Ankara: Nobel Yayınevi.
- Eripek, S., (2009), *Özel Eğitim ve Kaynaştırma Uygulamaları*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Yayını No: 1770.
- Erol, İ., (2012), *Engellerin Ötesinde: Kaynaştırma Öğrencilerinin Okul ve Sosyal Yaşamlarının Etnografik Analizi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Ersoy, Ö. , Avcı, N., (2001), "Özel Gereksinimi Olan Çocuklar ve Eğitimleri," *Özel Eğitim*, İstanbul: Ya-pa.
- Göçüncü, A., (2014), *Türkiye'de 2003-2013 Yılları Arasında Uygulanan Özel Eğitime İlişkin Politikaların Analizi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gökçe, F., (2002), *Özel Eğitimin Sorunları*, *Çoluk Çocuk Dergisi*, 14, 32.
- Göksu, İ., Çevik, T., (2004), *Özel Eğitime Giriş*, Adana.
- Güldü, B., (2010), *Sivas İli Örneğinde Kaynaştırma Eğitimi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Güleç, H. ve Metin, N., (1999),"İlköğretim Okullarındaki Eğitimcilerin Özürlü Çocuklarla Normal Çocukların Kaynaştırıldığı Programlar Hakkındaki Düşüncelerinin İncelenmesi", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (1), 27-31.
- Gürsel, O., (2008), "Özel Eğitimde Değerlendirme", İ.H. Diken (Editör) , *Özel Eğitim* , Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Güven, Y., (2003), "Özel Eğitime Giriş", A. Kulaksızoğlu (Editör), *Farklı Gelişen Çocuklar*, İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Herr, L. F. & Cramer, S. H., (1988), *Career Guidance and Counseling Through Life Span*, Glenwill: Scott Foresman and Co.
- Hinkle, J. C., (1993), "Training School Counselors to do Family Counseling," *Elementary School Guidance and Counseling*, 27, 4.

- <http://orgm.meb.gov.tr> 30 Mayıs 2016 Erişim
- <http://orgm.meb.gov.tr/OzelEgitim/OEindex.htm> 30 Mayıs 2016 Erişim
- <http://www.ozida.gov.tr/siniflandirma/icf.htm> 30 Mayıs 2016 Erişim
- <http://www.tuik.gov.tr> 30 Mayıs 2016 Erişim
- Isaacs, M. L., Greene, M., & Valesky, T., (1998), "Elementary Counselors and Inclusion: A State-wide Attitudinal Survey," *Professional School Counseling*, 2, 1.
- Kamen Akkoyun, A., (2007), *Rehberlik Ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Personelinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri (Batı Karadeniz Bölgesi Örneği)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Karacaoğlu, İ., (2008), *İlköğretim Okullarında Görev Yapmakta Olan Öğretmenlerin Okul İklimi Algılan ile Kaynaşturmaya İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaygusuz, C. (2009), *Özel Eğitimde ve Rehberlik*, A. Kaya (Editör), *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kırcaali-İftar, G. (1998). "Özel Gereksinimli Bireyler ve Özel Eğitim", S. Eripek (Editör), *Özel Eğitim*, 1 - 1 4 Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Kırcaali-İftar, G. (2003). *Otistik Özellik Gösteren Çocuklara İletişim Becerilerinin Kazandırılması*. İstanbul: Ya-Pa.
- Korkmaz, B., (2003), "Özel Eğitime Giriş", A. Kulaksızoğlu (Editör), *Farklı Gelişen Çocuklar*, İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Korkmaz, B., (2008), *100 Soruda Dil ve Konuşma Bozuklukları*, İstanbul: Doğan Yayıncılık.
- Kulaksızoğlu, A.,(2003), *Farklı Gelişen Çocuklar*, İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Kuzgun, Y., (1991), "Özürlü Bireylere Rehberlik," *Özel Eğitim Dergisi*, 1, 10-17.
- Kuzgun, Y., (2000), *Yıldız, Rehberlik ve Psikolojik Danışma*, Ankara: ÖSYM Yayınevi.
- Küçükler, S., (1993), "Özürlü Çocuk Ailelerine Yönelik Psikolojik Danışma Hizmetleri," *Özel Eğitim Dergisi*, 3, 23-29.
- Lombana, J. H., (1982), *Guidance for Handicapped Students*, Springfield, Illions: Thomas Boks.
- Madi, B., (1997), "Özel Eğitim Gruplanmasına Farklı Bir Yaklaşım İçin Ön Çalışma," İstanbul: Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, *Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı: 9. s. 285 - 291.
- Makal Güner, Ö., (2013), *Özel Eğitim Okullarını Denetleyen Eğitim Denetmelerinin Mesleki Rehberlik Görevleri ve İş Başında Yetiştirme Rollerine İlişkin Öğretmen Görüşleri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- MEB, (1997), 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükümünde Kararname, Ankara.
- MEB, (2004), "Engellilerin Ülke Genelindeki Sayısal Durumu", TC Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- MEB, (2006), *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

- Megep, (2007), "Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Uyum Güçlüğü Gösteren Çocuklar," Milli Eğitim Bakanlığı, Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, Ankara. Web:<http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/cocukgelisim/moduler/uyumguclugugosterencocuklar.pdf>
- Metin, N., (1999), *Üstün Yetenekli Çocuklar*, Ankara: Özaşama Matbaacılık.
- Milsom, A. & Hartley, M.T., (2006), "Assisting Students with Learning Disabilities Transitioning to College: What School Counselor Should Know," *Professional School Counseling*, 8, 5.
- Mutlu, O., (2015), *Özel Eğitim Kurumlarındaki Rehberlik Hizmetlerinin İşlevi Hakkında Veli Görüşlerinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Myers, H. N. F., (2005), "How Elementary School Counselors Can Meet the Needs of Students with Disabilities," *Professional School Counseling*, 8, 5.
- Nizamoglu, N., (2006), *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Yeterlilikleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Onur, M., (2009), *Rehber Öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi (Kâğıthane İlçesi Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ordu, F., (2005), *Farklı Gelişen Çocukların Tanımlanması ve Eğitimi*, İstanbul: Armoni Yayıncılık.
- Özbey, Ç. (2005), *Özel Çocuklar ve Terapi Yöntemleri*, İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Özgür, İ., (2004), *Engelli Çocuklar ve Eğitimi-Özel Eğitim*, Adana: Karahan Yayınevi.
- Özmen, H., (2001), *Görme Engelliler Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özoğlu, S., (1997), *Çağdaş Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No: 182.
- Özsoy, Y., Özyürek, M. ve Eripek, S., (1988), *Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar: Özel Eğitime Giriş*, Ankara: Karatepe Yayınları.
- Öztürk, M., (2011), "Türkiye'de Engelli Gerçeği," İstanbul: Musiad Cep Kitapları.
- Özyürek, M., (2003), "Ortopedik Yetersizlikten Etkilenmiş Olan ve Sağlık Yetersizliği Olan Çocuklar," A. Ataman (Editör), *Özel Gerekli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Quigney, T.A. & Studer, R., (1998), "Touching Strands of the Educational Web: The Professional School Counselor's Role in Inclusion," *Professional School Counseling*, Vol.2, Issue.1.
- Reykjavik, K., (2008), *Rehabilitation, Unstainable Method To More Physical & Cognitive Independence*, EMSP Conference.
- Sarı, H., (2002), "Özel Eğitime Muhtaç Öğrencilerin Eğitimleriyle İlgili Öneriler", *Consideration Of Some Philosopial Barriers*, *Journal Of Education*, 176 (1), 29-47, Ankara: Pegem A Yayınları.

- Sefzik, J. A., (1996), "Nebraska Secondary School Counselors' Role in Serving Students with Disabilities," Unpublished Doctoral Dissertation, Nebraska: University of Nebraska, UMI: 9628251.
- Selçukoğlu, Z., Üre, Ö., (2002), "Engelli Çocukların Sosyal Bütünleşmesinde Psikolojik Danışmanlığın Rolü", 11. Ulusal Özel Eğitim Kongresi Bildirileri, Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Sucuoğlu, B. (2006), Etkili Kaynaştırma Uygulamaları, Ekinoks Yayınları, Ankara,
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2010). İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları Yaklaşımlar, Yöntemler, Teknikler. Ankara: Kök Yayıncılık
- Sürücü, Ö., (2003), Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu, İstanbul: Ya-Pa.
- Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, (1999), I. Özürlüler Şurası, Çağdaş Toplum Çağdaş Yaşam ve Özürlüler, Komisyon Raporları Genel Kurul Görüşleri, Ankara.
- Wallace, G., Mcloughlin, A., J., (1988), Learning Disabilities: Concepts And Characteristics, Virginia and Louisville University.
- Wolfe, P.S., Hall, E., (2003), Tracey, Making Inclusion a Reality For Students With Severe Disabilities, Teaching Exceptional Children. 35(4), 55-60.
- Yeşilyaprak, B., (2004), Eğitimde Rehberlik Hizmetleri, 8. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- York, J., & Tundidor, M., (1995), Issues raised in the name of inclusion: Perspectives of educators, parents and students, Journal of the Association for Persons With Severe Handicaps, 20 (1), 31-44 (Akt: Sucuoğlu, B., Kargın, T., 2006).

Tavsiye Edilen Okumalar

- Barut, Y.ve Vural, M. (2011). Özel Eğitim, İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Baykoç N.,(2014), Özel Eğitim, Ankara: Eğiten Kitap.
- Ataman, A., (2003), Özel Eğitime Giriş. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Cavkaytar, A. ve Diken, İ. H., (2005), Özel Eğitime Giriş, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Kulaksızoğlu, A.,(2003), Farklı Gelişen Çocuklar, İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Eripek, S., (2006), Özel Eğitim: Cumhuriyetten Günümüze, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Ersoy, Ö. ve Avcı, N., (2001), Özel Eğitim, İstanbul: Ya-Pa.

15. BÖLÜM

İNTERNET BAĞIMLILIĞI, OYUN BAĞIMLILIĞI ve SİBER ZORBALIK

Kemal ÖZCAN¹

Hedef Kazanımlar

Hazırlık Soruları

İnternet Bağımlılığı, Oyun Bağımlılığı ve Siber Zorbalık

Bölümün Amaçları

Hazırlık Soruları

Giriş

İnternet Bağımlılığı

Sınıflama

Yaygınlık Durumu

Oyun Bağımlılığı

Oyun Türleri

Bağımlının Görünümü

Kimler Bağımlı Oluyor?

Oyun Bağımlılığının Sonuçları

Bu Konuda Yapılmış Bazı Çalışmalar

Tedavi Yaklaşımları

Yurt Dışında Yapılmış Önleme/Tedavi Programları

Yurt İçinde Yapılmış Önleme/Tedavi Programları

Siber Zorbalık

1 Öğr. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, kozcan@omu.edu.tr

Kaynakça

- Akçay, D., & Özcebe, H. (2012). Okul öncesi eğitim alan çocukların ve ailelerinin bilgisayar oyunu oynama alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *Çocuk Dergisi*, 66-71.
- Alper, K., Aytan, N., & Ünlü, S. (2015, Şubat). Görsel medya çağında çocukların video oyun bağımlılıkları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 98-106.
- Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride güncel yaklaşımlar*(1), 55-67.
- Benbir, G., Aksoy Poyraz, C., & Apaydın, H. (2013). Diagnostic approach to behavioral or "Non-Substance" addictions. *Nobel Medicus*, 5-11.
- Çakır, H. (2013, Ağustos). Bilgisayar Oyunlarına İlişkin Ailelerin Görüşleri ve Öğrenci Üzerindeki Etkilerin Belirlenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 138-150.
- Ekşi, F. (2012). Narsist Kişilik Özelliklerinin İnternet Bağımlılığı ve Siber Zorbalığı Yordama Düzeyinin Yol analizi ile İncelenmesi. *EDAM-Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 1683-1706.
- Erboy, E., & Akar Vural, R. (2010). İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin Bilgisayar Oyun Bağımlılığını Etkileyen Faktörler. *Ege Eğitim Dergisi*, 39-58.
- Erdur Baker, Ö., & Kavşu, F. (2007). Akran Zorbalığının Yeni Yüzü: Siber Zorbalık . *Eurasian Journal of Educational Research*, 31-42.
- Erdur Baker, Ö., & Topçu, Ç. (2007). Geleneksel akran zorbalığının, siber zorbalığın ve bu iki tip zorbalık türü arasındaki ilişkinin toplumsal cinsiyet açısından incelenmesi. *XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, 456-461.
- Erdur Baker, Ö., & Topçu, Ç. (2013). Siber zorbalık. M. Kalkan, & C. Kaygusuz içinde, *İnternet Bağımlılığı, Sorunlar ve Çözümler* (s. 51-73). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Eşgi, N. (2014). Aile-Çocuk İnternet Bağımlılık Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik Ve Güvenirlilik Çalışması. *Kastamonu Education Journal*, 807-839.
- Gökçearslan, Ş., & Durakoğlu, A. (2014). Ortaokul öğrencilerinin bilgisayar oyunu bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*(23), 419-435.
- Gökkaya, Z., & Deniz, L. (2014, Eylül). Üniversite Öğrencilerinin Bilgisayar Oyunu oynama alışkanlıkları ve oyun tercihleri: Marmara Üniversitesi örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*(6), 58-73.
- Güllü, M., Arslan, C., DüNDAR, A., & Murathan, F. (2012, Haziran). İlköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyun bağımlılıklarının incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 89-100.
- Günüş, S., & Kayri, M. (2010). Türkiye'de İnternet bağımlılık profili ve İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlilik-Güvenirlilik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(39), 220-232.
- Gürcan, N., & Hamarta, E. (2013). Problemlı İnternet Kullanımı ve Uyum. M. Kalkan, & C. Kaygusuz içinde, *İnternet Bağımlılığı Sorunlar ve Çözümler* (s. 95-114). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Horzum, M. B. (2011). İlköğretim Öğrencilerinin Bilgisayar Oyunu Bağımlılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 56-68.

- Kayri, M., & Günüş, S. (2009). İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(1), 157-175.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2015). *Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi Teknik Destek Projesi Kapsamında Eğitici Ve Eğitici Olmayan Personele Yönelik Eğitim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Özcebe, H., & Akçay, D. (2012). Okul öncesi eğitim alan çocukların ve ailelerinin bilgisayar oyununu oynama alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *Çocuk Dergisi*, 12(2), 66-71.
- Öztürk, Ö. (2013). İnternet Bağımlılığının Klinik Tedavisi. M. Kalkan, & C. Kaygusuz içinde, *İnternet Bağımlılığı, Sorunlar ve Çözümler* (s. 279-288). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Öztürk, Ö., Odabaşıoğlu, G., Eraslan, D., Genç, Y., & Kalyoncu, Ö. A. (2007). *İnternet bağımlılığı: Kliniği ve Tedavisi*. *Bağımlılık Dergisi*, 8(1), 36-41.
- Peker, A. (2013). İnsani Değerler Yönelimli Psiko-Eğitim Programının Problemlı İnternet Kullanımı ve Siber Zorbalık Üzerindeki Etkisi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi*.
- Petry, N. M., & O'Brien, C. P. (2013). Internet gaming disorder and the DSM-5. *society for the study of Addiction*(108), 1186-1187.
- Serin, H. (2012). *Ergenlerde siber zorbalıksiber mağduriyet yaşantıları ve bu davranışlara ilişkin öğretmen ve eğitim yöneticilerinin görüşleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Siyez, D. M., & UZ BAŞ, A. (2013). İnternet bağımlılığı ve Psikososyal Faktörler. M. Kalkan, & C. Kaygusuz içinde, *İnternet Bağımlılığı Sorunlar ve Çözümler* (s. 115-150). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şenormancı, Ö., Konkan, R., & Sungur, M. Z. (2010). İnternet Bağımlılığıve bilişsel davranışçı terapisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*(11), 261-268.
- TBMM Meclis Araştırma Komisyonu. (2012). *Bilgi Toplumu Olma Yolunda Bilişim Sektöründeki Gelişmeler İle İnternet Kullanımının Başta Çocuklar, Gençler Ve Aile Yapısı Üzerinde Olmak Üzere Sosyal Etkilerinin Araştırılması Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu*. Ankara: TBMM.
- Türkoğlu, S. (2013). *Ergenlerin problemlı internet kullanımları ile siber zorbalık eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Yaman, E., Eroğlu, Y., & Peker, A. (2011). *Başaçıkma Stratejileriyle Okul Zorbalığı ve Siber Zorbalık*. İstanbul: Kaknüs yayınları.
- Zorbaz Osman, (2013), Lise Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımının Sosyal Kaygı Ve Akran İlişkileri Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

Tavsiye Edilen Okumalar

- KALKAN Melek, KAYGUSUZ Canani (2013). İnternet Bağımlılığı Sorunlar ve Çözümler, Anı Yayıncılık, (1.Basım)
- YAMAN Erkan, EROĞLU Yüksel, PEKER Adem (2011). Başaçıkma Stratejileriyle Okul Zorbalığı ve Siber Zorbalık, Kaknüs Yayınları, (1. Basım)

16. BÖLÜM

YAŞLILARLA PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ve REHBERLİK

Pınar DURSUN¹

Hedef Kazanımlar

Giriş

Yaşlılığa Genel Bir Bakış

Kavramsal Konular: Yaşlı Kimdir? Yaşlanmak Nedir?

Yaşlılık Mitleri

Yaşlılık Dönemi Sorunları

Biyolojik Açıdan

Psikososyal Açıdan

Yaşlılara Yönelik PDR Hizmetleri

Ülkemizde Yaşlıların Durumu

Sonuç ve Öneriler

Özet

Değerlendirme Soruları

Tartışma Sorusu

Değerlendirme Testi

Cevap Anahtarı

Kaynakça

Tavsiye Edilen Okumalar

1 Yrd. Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, dursun.pinar@gmail.com

Kaynakça

- Abrams, W., Beers, M., & Berkow, R. (1995). *The Merck manual of geriatrics*. Whitehouse Station, NJ: Merck & Co.
- Agronin, M. E. (2010). *Therapy with older clients*. NY: W.W. Norton & Company, Inc.
- Altay, B. & Aydın Avcı, İ. (2009). Huzurevinde yaşayan yaşlılarda özbakım gücü ve yaşam doyum arasındaki ilişki. *Dicle Tıp Dergisi*, 36(4), 275-282.
- Arslan, Ş., Atalay, A. & Gökçe-Kutsal, Y. (2000). Yaşlılarda ilaç tüketimi. *Geriatristi*, 3(2), 56-60.
- Aydemir, Ç. (1999). Türkiye'de yaşlı intiharları. *Kriz Dergisi*, 7, 21-25.
- Ayrancı, Ü., Köşgeroğlu, N., Yenilmez, Ç., & Aksoy, F. (2005). Eskişehir'de yaşlıların sosyo-ekonomik özellikleri ve sağlık durumları. *STED*, 14(5), 113-119.
- Baybora, D. (2010). Çalışma yaşamında yaş ayrımcılığı ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yaş ayrımcılığı düzenlemesi üzerine. *Çalışma ve Toplum*, 1, 33-58.
- Banazak, D.A. (1996) Late life depression in primary care. *Journal of Genetic International Medicine*, 11(3), 157-63.
- Beck, A. T., Rush, A. J., Shaw, B. F. & Emery, G. (1979). *Cognitive therapy for depression*. New York: The Guilford Press.
- Beğer, T. & Yavuzer, H. (2012). Yaşlılık ve yaşlılık epidemiyolojisi. *Klinik Gelişim*, 25, 1-3.
- Bilir, A. & Paksoy, Subaşı, N. (2006). Yaşlılık sorunları. Ç. Güler & L. Akın (Ed). *Halk Sağlığı Temel Bilgiler*. (s. 1020-1024). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları
- Birren, J., & Cochran, K. (2001). *Telling the stories of life through guided autobiography groups*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.
- Butler, R. N. (1981). The life review: An unrecognized bonanza. *International Journal of Aging & Human Development*, 12, 35-38.
- Büker, N., Altuğ, F., Erdoğan Kavlak, E. & Kitiş, A. (2010). Huzurevi ve ev ortamında yaşayan yaşlılarda moral ve depresyon düzeyinin fonksiyonel durum üzerine etkisinin incelenmesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 1, 44-53.
- Carney, R., Freedland, K., Eisen, S., Rich, J., & Jaffe, A. (1995). Major depression and medication adherence in elderly patients with coronary artery disease. *Health Psychology*, 14, 88-90.
- Cegles, K. A. (2002). Psychosocial aspects of aging. C. Bernstein Lewis (Ed.). *Aging: The health-care challenge* (s. 11-23). Philadelphia: F. A. Davis Company
- Chodoff, P. (1963). Late effects of the concentration camp syndrome. *Archives of General Psychiatry*, 8, 323-333.
- Cole, M. G. & Dendukuri, N. (2003). Risk factors for depression among elderly community subjects: A systematic review and meta-analysis. *American Journal of Psychiatry*, 160, 1147-1156.
- Çuhadar, D., Sertbaş, G., Tutkun, H. (2006) Huzurevinde yaşayan yaşlıların bilişsel işlev ve günlük yaşam etkinliği düzeyleri arasındaki ilişki. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 7(4), 232-239.
- Cumming, E., & Henry, W. (1961). *Growing old*. NY: Basic Books

- Demet, M. M., Taşkın, O., Deniz, F., Karaca, N. & İçelli, İ. (2002). Manisa huzurevlerinde kalan yaşlılarda depresyon belirtilerinin yaygınlığı ve ilişkili risk etkenleri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 13(4), 290-299.
- Demir Çelebi, Ç. & Yukay Yüksel, M. (2014). Yaşlılık ve yaşlılara sunulan psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarına bir bakış. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 4(2), 175-2002.
- Eker, E. & Noyan, A. (2004). Yaşlıda Depresyon ve Tedavisi. *Klinik Psikiyatri*, 2, 75-83
- Erikson, E. (1959). *Identity and the life cycle*. New York: International Universities Press.
- Erikson, E. (1982). *The life cycle completed*. NY: Norton
- Ersanlı, K. & Kalkan, M. (2008). *Psikolojik, Sosyal ve Bedensel Açından Yaşlılık*. Ankara: Pegem Akademi
- Federal Interagency Forum on Aging-Related Statistics: Older Americans 2012; Key indicators of well-being. Washington, DC., US. Government Printing Office, 2012. Available at: http://www.aarp.org/content/dam/aarp/livable_communities/learn/demographics/older-americans-2012-key-indicators-of-well-being-aarp.pdf. Accessed July 21, 2015.
- Ferri, C.P., Prince, M., Brayne, C., Brodaty, H., Fratiglioni, L., Gunguli, M. & ark. (2005) Global prevalence of dementia: A Delphi consensus study. *Lancet*, 366, 2112–2117.
- Gallagher-Thompson, D. & Steffen, A. (1994). Comparative effects of cognitive-behavioral and brief psychodynamic therapies for depressed family caregivers. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 62, 543-549.
- Gallagher-Thompson, D. & Thompson, L. W. (1996). Applying cognitive-behavioral therapy to the psychological problems of later life. S.H. Zarit & B. G. Knight (Ed.). *A Guide to Psychotherapy and Aging* (s. 61-82). Washington, DC: American Psychological Association.
- Haber, D.(2006). Life Review: Implementation, theory, research, and therapy. *International Journal of Aging and Human Development*, 63, 153-71.
- Haight, B. (1991). Reminiscing: The state of art as a basis for practice. *International Journal of Aging and Human Development*, 33(1), 1-32.
- Haring-Hidore, M., Stock, W. A., Okun, M. A., & Witter, R. A. (1985). Marital status and subjective well-being: A research synthesis. *Journal of Marriage and the Family*, 47, 947–953.
- Havighurst, R. J., Neugarten, B. L., & Tobin, S. S. (1963). Disengagement, personality and life satisfaction in the later years. P. F. Hansen (Ed.), *Age with a future* (s. 419– 425). Copenhagen, Denmark: Munksgaard.
- Hayflick, L. (1985). Theories of biological aging. *Experimental Gerontology*, 20, 145–159
- Hinrichsen, G. A. (1997). Interpersonal psychotherapy with depressed older adults. *Journal of Geriatric Psychiatry*, 30, 239-257.
- Hobbs, F. B., & Damon, B. L. (1996). *65 in the United States*. Washington, DC: U.S. Government Printing Office.
- <http://eyh.aile.gov.tr/kuruluslarimiz/kuruluslarimiz-yasli>. Erişim tarihi: 2 Agustus 2015.

- Hybels, C. F. & Blazer, D. G. (2007). Psikiyatrik hastalıkların epidemiyolojisi. B. J. Sadock ve V. Sadock. *Comprehensive Textbook of Psychiatry*. (8.baskı). (s.3595- 3603) (Çev.ed. H. Aydın, A. Bozkurt), Ankara: Güneş Yayınevi.
- İlhan, M.N., Maral, I., Kitapçı, M., Aslan, .S, Çakır, N., Bumin, M.A. (2006). Yaşlılarda depresif belirtiler ve bilişsel bozukluğu etkileyebilecek etkenler. *Klinik Psikiyatri*, 9, 177-84
- İmamoğlu, O. (1993). Social and psychological worlds of Swedes and Turks in and around retirement. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 24(1), 26-41.
- İslam, A. Ş. (1987). *Bireysel psikolojik danışmanın yaşlılarda kendine kabule etkisi*. Yayınlanmamış Doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Jacques, N. D. (2002). Working with the dying older patient. C. Bernstein Lewis (Ed.). *Aging: The health-care challenge* (s. 301-308). Philadelphia: F. A. Davis Company
- Josselson, R. (1987). *Finding herself: Pathways to identity development in women*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Kaçan Softa, H., Ulaş Karaahmetoğlu, G., Erdoğan, O. & Yavuz, S. (2015). Yaşlılarda yaşam doyumunu etkileyen bazı faktörlerin incelenmesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 1, 12-21.
- Kalinkara, V. (2011). *Temel Gerontoloji Yaşlılık Birimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Kalkan Oğuzhanoğlu N. & Özdel, O. (2005). Yaşlılık, Huzurevi ve Yaşam Yolculukları Bir Psikodrama Grup Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16(2), 124-132
- Keskinoğlu, P., Pıçakçefe, M., Giray, H., Bilgiç, N., Uçku, R., Tunca, Z. (2006). Yaşlılarda Depresif Belirtiler ve Risk Etmenleri. *Genel Tıp Dergisi*,16(1), 21-6
- Komahashi, T., Ohmori, K., Nakano, T. (1994) Epidemiological survey of dementia and depression among the aged living in community in Japan. *Japanese Journal of Psychiatry and Neurology*, 48(3), 517-526.
- Kurtoğlu, D.T., Rezaki, S.M. (1999) Huzurevindeki yaşlılarda depresyon, bilişsel bozukluk ve yeti yitimi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 10(3), 173-179.
- Lohman, H. & Spergel, E. (1998). Aging Trends and Concepts. H. Lohman, R. Padilla, & S. Byers-Connon (Ed.), *Occupational Therapy with Elders: Strategies for the COTA* (s.3-13). St. Louis, MO: Mosby-Year Book, Inc.
- McAndrew, J. M. (2002). Stress and Aging. C. Bernstein Lewis (Ed.). *Aging: The health-care challenge* (s. 207-225). Philadelphia: F. A. Davis Company
- Moen, P. (1996). Gender, age, and the life course. R. H. Binstock & L. K. George (Ed.), *Handbook of Aging and the Social Sciences* (4th ed), (s.171-187). San Diego, CA: Academic Press.
- Molinari, V. (1999). Using reminiscence and life reviews as natural therapeutic strategies in group therapy. M. Duffy (Ed.), *Handbook of Counseling and Psychotherapy with Older Adults*, (s.154-165).NY: John Wiley & Sons, Inc.
- Mulsant, B.H. & Ganguli, M. (1999). Epidemiology and diagnosis of depression in late life. *Journal of Clinical Psychiatry*, 60(20), 9-15.
- Newman, B. & Newman, P. (1991). *Understanding adulthood*. NY: Holt, Rinehart & Winston.

- Öz, F. (2002). Yaşamın son evresi yaşlılık: Psikososyal açıdan gözden geçirme. *Kriz Dergisi*, 10(2), 17-28.
- Özdemir, L., Koçoğlu, G., Sümer, H., Nur, N., Polat, H., Aker, A. & Bakıcı, Z. (2005). Sivas il merkezinde yaşlı nüfusta bazı kronik hastalıkların prevalansı ve risk faktörleri. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 27(3), 89-94.
- Özer M. (2001). *Huzurevinde ve Aile Ortamında Yaşayan Yaşlılarda Öz Bakım Gücü ve Yaşam Doyumunun İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Özmenler, K. N. (2001). Yaşlılık çağı depresyonları. *Duygudurum Dizisi*, 3, 109-115.
- Özmete, E. (2008). Yaşlılıkta yaşamın anlamının refah göstergeleri ile yordanması. *Aile ve Toplum*, 4(15), 7-20.
- Pinquart, M. & Sörensen, S. (2001). Gender differences in self-concept and psychological well-being in old age: A meta analysis. *Journal of Gerontology: Psychological Sciences*, 56(4), 195-213.
- Santrock, J. W. (1997). *Life-span development*. USA: McGraw-Hill Companies Inc.
- Sherman, E. (1995). Reminiscentia: Cherished objects as memorabilia in late-life reminiscence. J. Hendricks (Ed.), *The meaning of reminiscence and life review* (s. 193-204). Amityville, NY: Baywood Publishing.
- Siviş, R. (2007). Anımsama terapisi ve ileri yaştaki yetişkinlerle grupla psikolojik danışmanlıktaki yeri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 129-138.
- Siviş, R. (2005). *The effect of a reminiscence group counseling program on the life satisfaction of older adults*. [Anımsama Yönteminin Kullanıldığı Bir Grupla Psikolojik Danışma Programının İleri Yaştaki Bireylerin Yaşam Doyumlarına Etkisi] Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Siviş, R. & Demir, A. (2004). Küresel yaşlanma ve Türkiye'de yaşlılarla psikolojik danışma ve rehberlik. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(21), 43-48.
- Spar, J. E. & La Rue, A. (2006). *Clinical manual of geriatric psychiatry*. Arlington, VA: American Psychiatric Publishing Inc.
- Sullivan, H. S. (1953). *The interpersonal theory of psychiatry*. New York: Norton.
- Şahin, E.M. & Yalçın, B.M. (2003). Huzurevinde ve kendi evlerinde yaşayan yaşlılarda depresyon sıklıklarının karşılaştırılması. *Geriatry*, 6(1), 10-13.
- Tamam, L. & Öner, S. (2001). Yaşlılık çağı depresyonları. *Demans Dergisi*, 1, 50-60.
- Tedeschi, R. G., & Calhoun, L. G. (2004). Posttraumatic growth: Conceptual foundations and empirical evidence. *Psychological Inquiry: An International Journal for the Advancement of Psychological Theory*, 15(1), 1-18.
- Thornton, J. E. (2002). Myths of aging or ageist stereotypes. *Educational Gerontology*, 28, 301-312.
- Türkçapar, H. (2012). *Bilişsel terapi: Temel ilkeler ve uygulama*. Ankara: HYB Yayıncılık
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2015). İstatistiklerle Yaşlılar, 2014. *Haber Bülteni*, Sayı 18620.

- World Health Organization, WHO. (2013). Retrieved from: http://www.who.int/gho/mortality_burden_disease/life_tables/situation_trends/en/
- World Health Organization, WHO (1984). The uses of epidemiology in the study of the elderly. Technical Reports, 706, Geneva, 8-9.
- Wyman, M. F., Gum, A., & Arean, P. A. (2006). Psychotherapy with older adults. In M. E. Agronin & G. J. Maletta (Eds.), *Principles and practice of geriatric psychiatry* (s.177-197). Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins.
- Zastrow, C. (2013). *Sosyal hizmete giriş*. İstanbul: Nika Yayınları
- Zeiss, A. & Steffen, A. (1996). Behavioral and cognitive-behavioral treatments: An overview of social learning. S.H. Zarit & B. G. Knight (Ed.). *A Guide to Psychotherapy and Aging* (s. 35-60). Washington, DC: American Psychological Association.

Tavsiye Edilen Okumalar

- Agronin, M. E. (2010). *Therapy with older clients*. NY: W.W. Norton & Company, Inc.
- Beğer, T. & Yavuzer, H. (2012). Yaşlılık ve yaşlılık epidemiyolojisi. *Klinik Gelişim*, 25, 1-3.
- Ersanlı, K. & Kalkan, M. (2008). *Psikolojik, Sosyal ve Bedensel Açıdan Yaşlılık*. Ankara: Pegem Akademi
- Kalınkara, V. (2011). *Temel Gerontoloji Yaşlılık Birimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Sadock, B.J., Sadock, V. (2007). *Comprehensive Textbook of Psychiatry*. (8.baskı) (Çev.ed. H. Aydın, A. Bozkurt), Ankara: Güneş Yayınevi.

17. BÖLÜM

ÇOKKÜLTÜRLÜ PSİKOLOJİK DANIŞMA

Özlem TAGAY¹

Hedef Kazanımlar

Hazırlık Soruları

Giriş

Çokkültürlü Psikolojik Danışma Konusunda Yapılan Çalışmalar

Çokkültürlü Psikolojik Danışma Modelleri

Psikolojik Danışmada Kültürel Yeterlik İçin Çok Boyutlu Model

Psikolojik Danışma Becerilerinin Farklı Kültürden Danışanlara Uyarlanması

Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Terapi – Çokkültürlülük

Feminist Terapi

İlişkisel Kültürel Model

Grupla Psikolojik Danışmada Çokkültürlü Faktörler

Türkiye’de Çokkültürlü Psikolojik Danışma

Türkiye’de Psikolojik Danışma Etiği

Özet

Değerlendirme Soruları

Tartışma Sorusu

Değerlendirme Testi

Cevap Anahtarı

Kaynakça

1 Yrd. Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, ozlemtagay@mehmetakif.edu.tr

Kaynakça

- American Counseling Association (2014). 2014 ACA Code of Ethics. 01.08.2015 tarihinde indirildi. <http://www.counseling.org/docs/ethics/2014-aca-code-of-ethics.pdf>
- Bektaş, Y.(2006). Kültüre duyarlı psikolojik danışma yeterlilikleri ve psikolojik danışman eğitimindeki yeri. *Ege Eğitim Fakültesi Dergisi*,1: 43-59.
- Brown, L. S. (2010) Feminist therapy. Washington D. C.: American Psychological Association.
- Burstow, B. (1992). Radical feminist therapy. Newbury Park, CA: Sage.
- Corey, G. (2005). Psikolojik Danışma, Psikoterapi Kuram ve Uygulamaları.(Tuncay Ergene, Çeviren). Ankara: Mentis Yayınları.
- Çetinkaya, R. (2015) Psikolojik danışmanlıkta meslek etiği ve yasal konular. Bursa: Alfa Aktüel Yayınları.
- Doğan, S. (2000). Türkiye’de psikolojik danışma ve rehberliğin durumu ve geleceğe ilişkin yönelimler. *Eğitim ve Bilim*, 118, 3-8.
- Erdur-Baker, Ö. (2007). Psikolojik danışma ve kültürel faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 27, 109-122.
- Fuertes, J. N., Mueller, L. N., Chauhan, R. V., Walker, J. A. & Laadany, N. (2002). An investigation of European American therapists’ approach to counseling African American clients. *The Counseling Psychologist*, 35 (5), 763-788.
- Gladding, S. T. (2013). A Comprehensive profession counseling. (Çev. Ed. Nilüfer Voltan-Acar) Psikolojik danışma kapsamlı bir meslek 6. basımdan çeviri, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Güçray, S. (2009). Feminist terapi ve psikolojik danışma: Kültürel dönüşüm ve köklü toplumsal değişimlerin bir sonucu olarak gelişimsel bir perspektif. (Ed. Fidan Korkut Owen, Rgıp Özyürek & Dean W. Owen) Gelişen Psikolojik Danışma ve rehberlik II (içinde). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Gültekin, F. ve Voltan-Acar, N. (2004). Transaksiyonel analizin Türk kültürüne uygulanabilirliği: kültür açısından eleştirel bakış. *Eğitim ve Bilim*, 29(133), 28-38.
- Ivey, A. (1995). Psychotherapy as liberation. In J. Ponterotto, J. M. Casas, L. Suzuki & C. Alexander (Eds.), *Handbook of multicultural counseling and therapy*. Beverly Hills, CA:Sage.
- Ivey, A. E., Ivey, M., Myers, J., & Sweeney, T. (2013). Developmental counseling and psychotherapy: Promoting wellness over the life span. (Çev. Ed. Fidan Korkut Owen) Gelişimsel psikolojik danışma ve terapi: Yaşamboyunca iyilik hâlini artırmak. Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları.
- Kararımkar, Ö. (2008). Çokkültürlülük, kültürel duyarlılık ve psikolojik danışma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*,532,115-126.
- Kağnıcı, Y. (2011) Grupla psikolojik danışmada kuramsal yaklaşımlar. (Ayhan Demir ve Selda Koydemir Ed.) *Grupla Psikolojik Danışma içinde*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Kağnıcı, Y. (2013). Çokkültürlü psikolojik danışma eğitiminin rehberlik ve psikolojik danışmanlık lisans programlarına yerleştirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (40), 222-231.
- Koç, Z. (2003). Kültüre duyarlı psikolojik danışma yaklaşımı: Kuramsal bir açıklama. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 1-17

- Launikari, M. & Puukari, S. (2005). Multicultural guidance and counselling theoretical foundations and best practices in Europe. Finland: Centre for International Mobility CIMO and Institute for Educational Research.
- LeBeauf, I. (2008). Racial disparities in new millennium schools: Implications for school counselors. [Electronic version]. *Journal of School Counseling*, 6(10). <http://www.jsc.montana.edu/articles/v6n10.pdf>
- Le Beauf, I., Smaby, M. & Maddux, C. (2009). Adapting counseling skills for multicultural and diverse clients. In G. R. Walz, J. C. Bleuer ve R. K. Yep (Eds.), *Compelling counseling interventions: VISTAS 2009* (pp.33-42) Alexandria, VA: American Counseling Association.
- Patterson, C H. (1996). Multicultural counseling: From diversity to universality. *Journal of Counseling and Development* 74, 227-231.
- Pedersen, P. B. (2002). Ethics, competence and Professional issues in cross cultural counseling. In P.B. Petersen, W.J. Lonner, J.E. Tribble & J.G.Dragun (Eds.). *Counseling across cultures* (5th Ed.). Sage Publications.
- Sharf, R. S. (2014). Theories of psychotherapy and counseling concepts and cases. (Çev. Ed. Nilüfer Voltan Acar) *Psikoterapi ve psikolojik danışma kuramları kavramlar ve örnek olaylar. Beşinci Basımdan Çeviri*, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Sue, D. W. 1989. *Counseling the culturally different*. New York: John Wiley.
- Sue, D. W. (2001). Multicultural organizational development: Implications for the counseling profession. In J. G. Ponterotto, J. M. Casas, L. A. Suzuki, & C.M. Alexander (Eds.), *Handbook of multicultural counseling*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Sue, D. W., Arrendondo, P. & McDavis, R. J. (1992). Multicultural counseling competencies and standards: A call to professionals.
- Sue, D. W., & Sue, D. (2008). *Counseling the culturally diverse: Theory & practice* (5th ed.). New York, NY: John Wiley.
- Tagay, Ö., Voltan-Acar, N. (2012) Contact disturbances and the contact cycle in gestalt therapy according to Turkish culture, *Gestalt Journal of Australia and New Zealand* 9 (1): 20-32.
- Taşdan, M. ve Yalçın, İ. (2007). Psikolojik danışma ve rehberlikte etik. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8 (14), 99-107.
- Terzi, Ş. I. ve Tekinalp, B. E. (2013). Psikolojik danışmada güncel yaklaşımlar. Ankara: Pegem Akademi.
- Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği (2006). Psikolojik danışma ve rehberlik alanında çalışanlar için etik kurallar. Ankara: Türk PDR-Der.
- Umucu, E. ve Voltan-Acar, N. (2011). Grupla psikolojik danışma sürecinde direnç ögesi olan kültürel etmenlere psikolojik danışmanın müdahalesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 12 (1), 99-113.
- Voltan-Acar, N. (2006). *Ne kadar farkındayım?*. Ankara: Babil Yayıncılık
- Worell, J. ve Remer, P. (2003). *Feminist perspectives in therapy: Empowering diverse woman* (2nd ed.). New York: Wiley.
- Yalçın, C. (2002). Küreselleşme, çokkültürlülük ve eğitim. *Eğitim Araştırmaları*, 6, 65-77.
- Yeşilyaprak, B. (2009). Türkiye'de psikolojik danışma ve rehberlik alanının geleceği. Yeni açılımlar ve öngörüler. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 42 (1), 193-213.
- Yorgun, A. ve Voltan-Acar, N. (2014). Gerçeklik terapisinin Türk kültürüne uygulanabilirliği: kültür açısından eleştirel bakış. *Eğitim ve Bilim*, 39 (175), 216-226.

18. BÖLÜM

REHBERLİKTE ÖRGÜT ve YÖNETİM

Bünyamin ÇETİNKAYA¹

Hedef Kazanımlar

Hazırlık Soruları

Giriş

Bakanlık Düzeyinde Rehberlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi

İl-İlçe Düzeyinde Rehberlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi

Milli Eğitim Müdür Yardımcısı/Şube Müdürü

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri İl Danışma Komisyonu

Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Merkez Müdürünün Görevleri Nelerdir?

Müdür Yardımcılarının Görevleri Nelerdir?

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümü

Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü Başkanlığı

Merkez Komisyonu

Merkezde Görevli Diğer Uzmanlar

Okul Düzeyindeki Rehberlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonu

Okul Müdürünün Görevleri

Müdür Yardımcısının Görevleri

1 Yrd. Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, bunyamin.cetinkaya@giresun.edu.tr

Kaynakça

- Çetinkaya, B. (2014). Rehberlikte Temel Kavramlar. Betül Aydın (Ed.). *Rehberlik*. Ankara: Pegem Akademi.
- [http://orgm.meb.gov.tr/\(Mevzuat\)](http://orgm.meb.gov.tr/(Mevzuat)). (Erişim tar. 20.07.2015)
- MEB teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun (1992). *Resmi Gazete*. 12.05.1992, Sayı:21226.
- Yeşilyaprak, B. (2006). Eğitimde Rehberlik Hizmetleri (6. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Sarı, E. (2008). Rehberlik ve Psikolojik Danışmada Örgüt ve Personel. Alim Kaya (Ed.). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Anı.
- Türküm, A. S. (2014). Rehberlikte Örgüt ve Personel. Gürhan Can (Ed.). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Pegem Akademi